

Rikets styrelse

1

Förslag till statsbudget för 2003

Rikets styrelse

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	7
2	Lagförslag.....	9
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	9
3	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutvecklingen.....	11
4	Politikområde Demokrati.....	13
4.1	Omfattning.....	13
4.2	Utgiftsutvecklingen.....	13
4.3	Mål.....	14
4.4	Politikens inriktning.....	14
4.5	Insatser.....	16
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet.....	16
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	18
4.6	Resultatbedömning för politikområdet.....	20
4.6.1	Resultat.....	20
4.6.2	Analys och slutsatser.....	20
4.7	Resultat för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande.....	20
4.7.1	Resultat.....	20
4.7.2	Analys och slutsats.....	21
4.8	Resultat för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning.....	22
4.8.1	Resultat.....	22
4.9	Revisionens iakttagelser.....	22
4.10	Budgetförslag.....	22
4.10.1	46:1 Allmänna val.....	22
4.10.2	46:2 Justitiekanslern.....	23
4.10.3	46:3 Datainspektionen.....	25
4.10.4	46:4 Svensk författningssamling.....	28
4.10.5	46:5 Valmyndigheten.....	28
5	Politikområde Mediepolitik.....	29
5.1	Budgetförslag.....	29

5.1.1	27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	29
5.1.2	27:2 Presstöd	29
5.1.3	27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	30
5.1.4	27:4 Radio- och TV-verket	30
5.1.5	27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	31
6	Politikområde Samepolitik	33
6.1	Budgetförslag	33
6.1.1	45:1 Sametinget	33
7	Anslag som inte ingår i något politikområde	35
7.1	Omfattning	35
7.2	Utgiftsutvecklingen	36
7.3	Riksdagen och dess ombudsmän	36
7.3.1	Omfattning	36
7.4	Mål	36
7.5	Resultatbedömning	37
7.5.1	Resultat	37
7.5.2	Analys och slutsatser	37
7.6	Revisionens iakttagelser	38
7.7	Budgetförslag	38
7.7.1	90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	38
7.7.2	90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	38
7.7.3	90:4 Riksdagens fastigheter	40
7.7.4	90:5 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	42
7.7.5	90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	44
7.7.6	90:6 Regeringskansliet m.m.	45
7.7.7	90:7 Stöd till politiska partier	52
7.7.8	90:8 Expertgruppen för EU-frågor	52

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	8
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet.....	11
3.2 Härledning av ramnivå 2003-2004, Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	12
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	13
4.2 Anslagsutveckling	22
4.3 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 46:1 Allmänna val	23
4.4 Anslagsutveckling	23
4.5 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 46:2 Justitiekanslern.....	25
4.6 Anslagsutveckling	25
4.7 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 46:3 Datainspektionen.....	27
4.8 Anslagsutveckling	28
4.9 Anslagsutveckling	28
4.10 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 46:5 Valmyndigheten.....	28
5.1 Anslagsutveckling	29
5.2 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:1 Prestödsnämnden och Taltidningsnämnden.....	29
5.3 Anslagsutveckling	29
5.4 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:2 Prestöd.....	30
5.5 Anslagsutveckling	30
5.6 Anslagsutveckling	30
5.7 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:4 Radio- och TV-verket.....	31
5.8 Anslagsutveckling	31
5.9 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	31
6.1 Anslagsutveckling	33
6.2 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 45:1 Sametinget	33
7.1 Utgiftsutveckling för anslag som inte ingår i något politikområde.....	36
7.2 Anslagsutveckling	38
7.3 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för ramanslag 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.....	38
7.4 Anslagsutveckling	38
7.5 Investeringsplan för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.....	39
7.6 Låneram för riksdagsförvaltningen, ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.....	40
7.7 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.....	40
7.8 Anslagsutveckling	40
7.9 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	41
7.10 Investeringsplan för ramanslag 90:4 Riksdagens fastigheter.....	42
7.11 Låneram för riksdagsförvaltningen, ramanslag 90:4 Riksdagens fastigheter.....	42
7.12 Anslagsutveckling	43

7.13 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 90:5 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen.....	44
7.14 Anslagsutveckling.....	44
7.15 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten.	45
7.16 Anslagsutveckling.....	45
7.17 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	46
7.18 Resultatinformation i Regeringskansliet.....	48
7.19 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 90:6 Regeringskansliet m.m.	52
7.20 Anslagsutveckling.....	52
7.21 Anslagsutveckling.....	52

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. för budgetåret 2003 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition enligt följande uppställning:

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen

2. antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,
3. godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2003-2004 (avsnitt 7.7.2, 7.7.3),
4. bemyndigar riksdagsförvaltningen att under 2003 för ramanslaget 90:4 *Riksdagens fastigheter* ingå ekonomiska förpliktelser avseende reparationer på riksdagens fastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 25 000 000 kronor under 2004 (avsnitt 7.7.3),
5. bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2003 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 100 000 000 kronor (avsnitt 7.7.2),
6. bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2003 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 250 000 000 kronor (avsnitt 7.7.3),
7. för budgetåret 2003 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse*, såvitt avser anslag som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	ramanslag	5 900
27:2 Presstöd	ramanslag	509 029
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	ramanslag	127 300
27:4 Radio- och TV-verket	ramanslag	11 676
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	ramanslag	9 139
45:1 Sametinget	ramanslag	16 966
46:1 Allmänna val	ramanslag	22 000
46:2 Justitiekanslern	ramanslag	16 590
46:3 Datainspektionen	ramanslag	29 954
46:4 Svensk författningssamling	ramanslag	850
46:5 Valmyndigheten	ramanslag	8 973
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	ramanslag	87 597
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ¹	ramanslag	603 008
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ¹	ramanslag	459 398
90:4 Riksdagens fastigheter ¹	ramanslag	50 000
90:5 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen ¹	ramanslag	56 426
90:6 Regeringskansliet m.m.	ramanslag	5 180 433
90:7 Stöd till politiska partier	ramanslag	145 200
90:8 Expertgruppen för EU-frågor	ramanslag	9 179
Summa		7 349 618

¹ Anslag avsedda för riksdagen eller dess myndigheter.

2 Lagförslag

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stödet är avsett att bekosta handläggarrhjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall täcka kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 34 500 kronor per månad.

10 §¹

Stödet är avsett att bekosta handläggarrhjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall täcka kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 35 600 kronor per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Senaste lydelse 2000:1195

3 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

3.1 Omfattning

I utgiftsområde 1 Rikets styrelse ingår politikområdet Demokrati och delar av politikområdet Mediepolitik, som i övrigt ingår i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. I den del av Mediepolitiken som tillhör utgiftsområde 1 Rikets styrelse återfinns budgetförslagen för anslagen 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden*, 27:2 *Presstöd*, 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar*, 27:4 *Radio och TV-verket* samt 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*.

I utgiftsområdet ingår även en del av politikområdet Samepolitik, som i övrigt ingår i utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. Budgetförslaget för anslaget 45:1 *Sametinget* återfinns inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Vidare ingår i utgiftsområde 1 anslagen 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten*, 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*, 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*, 90:4 *Riksdagens fastigheter*, 90:5 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*, 90:6 *Regeringskansliet m.m.*, 90:7 *Stöd till politiska partier* samt 90:8 *Expertgruppen för EU-frågor*.

3.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Milljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgiftsprognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
Politikområde Demokrati	79	354	367	78	175
Politikområde Mediepolitik	641	669	673	663	664
Politikområde Samepolitik	18	17	17	17	17
Anslag som inte ingår i något politikområde	4 546	6 375	6 420	6 591	6 844
Ev. Äldre anslag	130		191		
Totalt för utgiftsområde 1	5 413	7 415	7 667	7 350	7 699

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

**Tabell 3.2 Härledning av ramnivå 2003-2004,
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse***Miljoner kronor*

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	7 284	7 284
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning	197	343
Beslut	87	194
Överföring till/från andra utgiftsområden	-16	-14
Övrigt	-203	-108
Ny ramnivå	7 350	7 699

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

4 Politikområde Demokrati

4.1 Omfattning

Inom politikområdet ingår Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamheter. Vidare ingår betalning av statens kostnader för valsedlar, valkuvert och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde

i samband med allmänna val. Ingår gör även tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek. Under åren 2000–2002 ingår också utvecklingsarbetet Tid för demokrati i politikområdet. Från och med 2003 föreslås en satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning ingå i politikområdet.

4.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgiftsprognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
46:1 Allmänna val	29,4	295,0	304,8	22,0	117,0
46:2 Justitiekanslern	14,2	16,8	17,1	16,6	17,0
46:3 Datainspektionen	29,5	29,4	31,6	30,0	30,6
46:4 Svensk författningssamling	0,7	0,4	0,7	0,9	0,9
46:5 Valmyndigheten	4,9	12,8	12,6	9,0	9,2
Totalt för politikområde Demokrati	78,7	354,4	366,8	78,5	174,7

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

4.3 Mål

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas.

4.4 Politikens inriktning

Demokrati för det nya seklet

Folkstyrelsen får aldrig tas för given, utan måste ständigt återerövas. Olika trender i samhällsutvecklingen ändrar politikens förutsättningar och villkor. Demokratiutredningen har i sitt slutbetänkande *En uthållig demokrati!* (SOU 2000:1) bl.a. pekat på globaliseringen, informationsteknikens spridning och utveckling, invandringen och därmed den ökade etniska och kulturella mångfalden i Sverige samt kunskapssamhällets framväxt. I propositionen 2001/02:80 *Demokrati för det nya seklet* har regeringen därför uttryckt behovet av en långsiktig strategi för att värna och fördjupa den svenska folkstyrelsen. I denna bör ingå åtgärder för att värna den representativa demokratis traditionella kanaler för inflytande. De politiska partierna har också i framtiden en uppgift som huvudinstrument för den politiska maktutövningen och som bärare av folkviljan. Därutöver måste reformarbetet ta sikte på ett medborgardeltagande också mellan valen. Arbetet bör också inriktas på att lyfta fram värdet av samtal och diskussion i en demokrati. En grundläggande utgångspunkt för regeringens demokratisyn är alla människors lika värde och att alla skall ha lika möjlighet att påverka såväl sin vardag som samhällsutvecklingen i stort.

I enlighet med propositionen har riksdagen beslutat om följande långsiktiga mål för demokratipolitiken (prop. 2001/02:80, bet. 2001/02:KU14, rskr. 2001/02:190):

- Valdeltagandet skall öka väsentligt i de nationella och kommunala valen liksom i valet till Europaparlamentet. Ett första delmål är att valdeltagandet skall öka i de allmänna valen 2002.
- En ökad andel av medborgarna skall inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag. Ett första delmål är att antalet förtroendevalda i kommuner och landsting skall öka med 10 000 till år 2010. Antalet personer som någon gång i livet har innehaft ett politiskt förtroendeuppdrag skall också öka.

- Medborgarna skall ha bättre möjligheter än i dag att delta i och påverka den politiska processen. Andelen medborgare som deltar skall också öka.
- Medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen skall bli mer jämlika än de är i dag. Andelen ungdomar, arbetslösa och personer med utländsk bakgrund som deltar i den politiska processen skall öka.

För att uppnå de långsiktiga målen har regeringen som allmän utgångspunkt att se till att de som vill delta skall ges möjligheter för detta engagemang. Det handlar här om att undanröja hinder för medborgarnas egna initiativ, engagemang och vilja att ta ansvar. Det kan också handla om att initiera ett arbete med attityder, värderingar och förhållningssätt hos dem som har makt. En andra utgångspunkt är att skapa förutsättningar för medborgarna att kunna delta. Avgörande är de allmänna livsvillkor som medborgarna lever under. En tredje utgångspunkt för politiken är att uppmuntra till deltagande, bl.a. genom att utveckla kanaler för deltagande och inflytande som är meningsfulla.

I detta ingår bl.a. att i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter, bereda barn och unga under arton år möjlighet till inflytande och delaktighet. I arbetet med att åstadkomma att medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen blir mer jämlika är även könsperspektivet av största vikt.

Det ekonomiska styrmedlet är viktigt som komplement till lagstiftningen. Regeringen överväger för närvarande den närmare utformningen av det fortsatta framtida stödet för demokratiutveckling.

Kunskapsbyggande och forskning är även de viktiga instrument i demokratiarbetet. I propositionen 2001/02:80 aviserade regeringen att mångvetenskaplig demokratiforskning bör stimuleras. Från och med 2003 föreslås 5 miljoner kronor anslås för att bygga upp ett nätverk och en nationell plattform där såväl doktorander som redan etablerade forskare från olika lärosäten kan mötas (se även avsnitt 4.10.1).

Det är enligt regeringen viktigt att personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige genom ett introduktionsprogram eller på annat sätt ges goda kunskaper om och förståelse för den svenska demokratin.

Vid kommande revidering av grundskolans kursplaner bör betydelsen av kunskap om de

olika samhällsnivåerna tydliggöras. Behovet av kommentarer och referensmaterial för att stödja sådan undervisning i grundskolan och gymnasieskolan bör också ses över.

Demokratipolitiken innebär att demokratiperspektivet måste genomsyra alla politikområden för att lyckas. Detta gäller på såväl kommunal och nationell som internationell nivå. För att stärka demokratin i Sverige och internationellt kommer Sverige att delta i och bidra till utvecklingen av fora och processer för erfarenhetsutbyte och samarbete kring demokratiutvecklingsfrågor inom EU, Europarådet, FN och det internationella samfundet i övrigt.

En kartläggning av hur det svenska remissförfarandet används avseende frågor med EU-anknytning kommer att genomföras.

För att följa upp demokratipolitiken avser regeringen att under 2002 ta initiativ till utvecklandet av ett uppföljningssystem.

En nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter

I januari 2002 överlämnade regeringen skrivelsen En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83) till riksdagen.

För det nationella arbetet med mänskliga rättigheter har regeringen i skrivelsen formulerat målet att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna, ökad kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna samt bättre samordning av arbetet med att främja mänskliga rättigheter. I skrivelsen har vissa prioriterade frågor, som regeringen avser att arbeta med, redovisats. Som exempel kan nämnas skydd mot diskriminering, t.ex. på grund av kön. Vidare lyfts frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män särskilt fram. Regeringen har också redovisat sin avsikt att låta utarbeta en informationsstrategi för att sprida kunskap om de mänskliga rättigheterna. Här spelar regeringens webbplats om mänskliga rättigheter en viktig roll.

Skrivelsen behandlar även vikten av utbildning om de mänskliga rättigheterna. Regeringen framhåller särskilt vikten av att anställda i den offentliga förvaltningen får del av utbildning om mänskliga rättigheter. Utbildning om mänskliga rättigheter är särskilt viktigt för vissa myndigheter. Under perioden 2002–2004 skall därför dessa myndigheter göras uppmärksamma på frågor om mänskliga rättigheter. En annan mål-

grupp för utbildningsinsatser är personer i ledande ställning vid statliga myndigheter. Regeringen avser också att i ett inledande skede verka för att anställda och politiker i kommuner och landsting erbjuds utbildning om de mänskliga rättigheterna.

Under perioden 2002–2004 avser regeringen även att se över tillgängligheten av internationella dokument om mänskliga rättigheter och domar från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och möjligheterna att i större utsträckning än i dag översätta sådana dokument till svenska.

Regeringen avser att inrätta en ny myndighet 2003, Forum för levande historia. Forumets uppdrag skall vara att främja arbete med, diskussion om och reflektion över demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter i samtiden med utgångspunkt i Förintelsen.

Stärka individens yttrandefrihet och integritet samt verka för en rättssäker förvaltning

Yttrandefriheten och informationsfriheten är grundläggande och omistliga fundament i en demokrati. Här innebär utvecklingen på det tekniska området nya möjligheter till en snabb och effektiv spridning, bearbetning och lagring av information. Detta innebär i sin tur nya möjligheter för ett väl fungerande folkstyre.

Samtidigt är det viktigt att regelverken respekteras och efterlevs också i den nya tekniska omgivningen. Justitiekanslern har som garant för den grundlagsreglerade tryck- och yttrandefriheten en mycket viktig uppgift att fylla.

Den snabba IT-utvecklingen aktualiserar också integritetsfrågorna. Här har t.ex. Datainspektionen en viktig roll i sitt arbete med att se till att bl.a. personuppgiftslagen (1998:204) efterlevs.

I en demokrati är det mycket viktigt att den offentliga verksamheten bedrivs i enlighet med de beslut som regering och riksdag fattar. Den enskilde måste kunna lita på att myndigheter och andra som verkar inom den offentliga förvaltningen följer lagar och förordningar. För en väl fungerande demokrati skall således rättssäkerhet men också effektivitet prägla förvaltningen. Genom bl.a. Justitiekanslerns tillsynsverksamhet men också genom dennes skaderegleringsverksamhet värnas rättssäkerheten och effektiviteten inom den offentliga verksamheten.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Den kommunala demokratin stärks och fördjupas

I propositionen 2001/02:80 presenterade regeringen ett stort antal lagförslag med syfte att stärka den kommunala demokratin. Riksdagen har i enlighet med propositionen bl.a. beslutat om ändring i kommunallagens inledningsparagraf så att där slås fast att kommuners och landstings verksamhet bygger på principen om demokrati. Därutöver har riksdagen beslutat om ett antal förslag som bl.a. innebär att fullmäktige får besluta att medborgarna får väcka förslag i fullmäktige (medborgarförslag), att arbetsvillkoren för förtroendevalda i kommuner och landsting förbättras, att möjligheterna till brukarinflytande stärks samt att allmänheten skall ha möjlighet till insyn i privatägda företag som bedriver kommunal verksamhet på entreprenad.

Förändringar i valsystemet

Riksdagen har under våren 2002 beslutat om ändringar i vallagen (1997:157). Ändringarna innebär bl.a. att rätten att brevrösta görs generell för väljare som vistas utomlands i samband med valet och att kraven skärps på att vallokaler skall vara anpassade till fysiskt funktionshindrades behov.

Tid för demokrati

Under 2000–2002 genomförs ett långsiktigt utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen – Tid för demokrati. Avsikten med utvecklingsarbetet är att utveckla medborgarnas aktiva deltagande i de politiska beslutsprocesserna och i samhällslivet i övrigt. Vidare är avsikten att valdeltagandet skall öka. Ambitionen är att nå sådana grupper som vanligen inte nås i demokratiutvecklingsarbetet. En särskild demokratidelegation har tillsatts för att leda utvecklingsarbetet.

Inom ramen för utvecklingsarbetet genomfördes under 2000 ett nationellt rådslag om demokrati och delaktighet.

Under 2000–2002 har bidrag lämnats för demokratiutveckling enligt förordningen

(2000:648) om statliga projektbidrag för utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen. Under 2001 utbetalades ca 8 miljoner kronor i projektbidrag.

Under hösten 2001 inleddes firandet av 80-årsjubileet av den allmänna rösträtten. Jubileumsfirandet har pågått fram till valet 2002.

En slututvärdering av utvecklingsarbetet kommer att inledas under hösten 2002. Regeringen avser med beaktande av resultatet av utvärderingen överväga hur det fortsatta stödet för demokratiutveckling skall vara organiserat.

IT och demokrati

Under våren 2001 genomförde Umeå studentkår ett Internetbaserat kårval med ekonomiskt stöd från bl.a. Justitiedepartementet. På uppdrag av regeringen har Statskontoret genomfört en utvärdering av kårvalet. Resultatet redovisas i rapporten Internetval – en utvärdering av kårvalet i Umeå (2001:26).

Vidare har regeringen givit Ungdomsstyrelsen bidrag för genomförandet av projektet Skolvalet 2002 – demokratistöd med Internet, som bedrivs under 2001 och 2002 i samarbete med bl.a. Statens skolverk och Valmyndigheten.

I februari 2002 inrättades en arbetsgrupp i Justitiedepartementet med uppgift att följa och främja utvecklingen av demokratiska processer med stöd av IT.

Förbättrad uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting

För att underlätta för staten, kommuner och landsting samt forskare att följa upp respektive utvärdera kommuners och landstings förnyelsearbete har Statskontoret våren 2002 i rapporten Uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting (2002:5) föreslagit ett system för kontinuerlig uppföljning av kommunernas och landstingens förändringsarbete. Statistiska centralbyrån har i september 2002 fått i uppdrag att ta över ansvaret för den av Statskontoret skapade pilotdatabasen. Vidare skall Statistiska centralbyrån enligt uppdraget senast den 1 september 2003 till regeringen bl.a. rapportera den statistik som myndigheten samlat in när det gäller kommunernas och landstingens förnyelsearbete.

Hot mot förtroendevalda

Regeringen har under hösten 2001 tagit initiativ till ett samarbete mellan regeringen, företrädare för kommun och landsting samt vissa berörda myndigheter i syfte att vidta åtgärder som kan minska hoten mot förtroendevalda. Arbetet skall pågå fram till årsskiftet 2002/03.

Uppföljning och utvärdering av information som lämnats till invandrare inför valet 2002

I enlighet med 2002 års ekonomiska vårproposition (2001/02:100) beslutade riksdagen att tillföra 30 miljoner kronor för ändamålet riksdagspartiernas information till invandrare inför 2002 års val. Som en del i denna satsning har regeringen givit Göteborgs universitet i uppdrag att följa upp och utvärdera information som har lämnats, av de politiska partierna och andra uppgiftslämnare, till invandrare inför valet 2002. I uppdraget ingår bl.a. att analysera effekterna av informationen när det gäller valdeltagandet bland invandrare. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2003.

Offentlighet för partiers och valkandidaters intäkter

Det är av flera skäl viktigt att allmänheten kan få insyn i hur de politiska partierna finansierar sin politiska verksamhet och hur de personer som driver en s.k. personvalskampanj finansierar sina kampanjer. Regeringen har därför i juni 2002 tillkallat en särskild utredare med uppdrag att överväga hur allmänhetens insyn i politiska partiers och valkandidaters intäkter kan öka. Utredaren skall redovisa sitt arbete senast den 30 september 2003.

Översyn av indelningsändringar för kommuner och landsting

Kommundemokratikommittén har gjort en översyn av reglerna för indelningsändringar. I sitt betänkande *Ändrad indelning?* (SOU 2002:33) föreslår kommittén bl.a. att en möjlighet till extraval skall införas för att en indelningsändring skall kunna träda i kraft tidigare än vad som gäller i dag. Vidare föreslår kommittén

att reglerna för indelningsändringar i kommuner och landsting bör harmoniseras så långt som möjligt. Förslagen i betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Åtgärder mot kommunalt domstolstrots

Regeringen har i propositionen 2001/02:122 föreslagit att de kommunala revisorerna ges vidgade befogenheter att granska ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, att ett beslut som kan överklagas genom laglighetsprövning får verkställas innan det har vunnit laga kraft om inte särskilda skäl talar emot det och att beslut om rättelse av ett redan verkställt beslut skall meddelas utan oskäligt dröjsmål. I lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (2001:453) föreslås ändringar som innebär att en sanktionsavgift skall kunna åläggas kommuner och landsting som dröjer alltför länge med att verkställa domstolsavgöranden enligt dessa lagar. Riksdagen har antagit regeringens förslag och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2002 (bet. 2001/02:KU27, rskr. 2001/02:271). I propositionen anges också att regeringen avser att återkomma i frågan om vilka åtgärder som är lämpliga för att komma till rätta med problemet med underlåtenhet hos kommuner och landsting att verkställa sina egna gynnande beslut om insatser enligt LSS och socialtjänstlagen.

Stärkande av mänskliga rättigheter i Sverige

Regeringen överlämnade skrivelsen *En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna* (skr. 2001/02:83) till riksdagen i januari 2002.

I skrivelsen presenteras ett stort antal initiativ som regeringen avser att vidta under den treårsperiod (2002–2004) som handlingsplanen gäller.

Kunskapen om de mänskliga rättigheterna behöver ökas. Regeringen har bl.a. beslutat att under 2002 ge olika myndigheter och allmänna försäkringskassor i uppdrag att utbilda sin personal om mänskliga rättigheter eller förstärka befintlig utbildning.

Regeringen redovisade i skrivelsen sin avsikt att låta utarbeta en informationsstrategi för att sprida kunskap om de mänskliga rättigheterna. Som ett led i denna informationsstrategi lansera-

des under våren 2002 en webbplats om mänskliga rättigheter.

För att förbättra samordningen av arbetet med att främja mänskliga rättigheter inrättades under sommaren 2002 en interdepartemental arbetsgrupp i syfte att samordna, stödja och komplettera fackdepartementens arbete med mänskliga rättigheter. Den interdepartementala arbetsgruppen skall också enligt regeringens skrivelse följa upp handlingsplanen och se till att den utvärderas. Detta uppföljnings- och utvärderingsarbete kommer sedan att ligga till grund för utarbetandet av nästa nationella handlingsplan för de mänskliga rättigheterna.

För den dömande verksamheten har internationella rättsregler fått ökad betydelse. Någon övergripande uppföljning av i vilken omfattning sådana bestämmelser eller bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformen tillämpas av domstolarna finns emellertid inte. Regeringen har därför givit Uppsala universitet i uppdrag att göra en kartläggning av i vilka fall svenska domstolar tillämpat bestämmelserna i 2 kap. regeringsformen och den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I uppdraget ingår också att lämna en redogörelse för vissa av de svenska målen vid den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Uppdraget skall slutredovisas senast den 31 maj 2003.

Offentlighetskampanj genomförd

I juni 2002 avslutades kampanjen ”Öppna Sverige”. Kampanjen har genomförts av regeringen tillsammans med bl.a. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet. Erfarenheterna av kampanjen har avrapporterats i departementspromemorian Öppna Sverige – för en öppen offentlig förvaltning (Ds 2002:27). Genom beslut den 19 juli 2002 har regeringen uppdragit åt Statens kvalitets- och kompetensråd att fr.o.m. den 1 juli och tills vidare ansvara för driften av Öppna Sveriges hemsida.

En översyn av Datainspektionen genomförd

En särskild utredare har gjort en översyn av Datainspektionens verksamhet och finansiering och den 15 januari 2002 lämnat betänkandet Datain-

pektionen – kompetens, effektivitet, service (SOU 2002:2). Regeringens ställningstagande redovisas nedan under avsnittet 4.10.3.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Statliga insatser

Insatser för att utveckla och stärka demokratin görs inom ett stort antal andra politikområden, t.ex. barnpolitiken, ungdomspolitiken, utbildningspolitiken, handikappolitiken, integrationspolitiken, minoritetspolitiken, storstadspolitiken, jämställdhetspolitiken, rättsväsendet, folk rörelsepolitiken, forskningspolitiken, mediepolitiken, förvaltningspolitiken, miljöpolitiken och utrikespolitiken. Nedan redovisas endast några av de insatser som har koppling till målet för politikområde Demokrati. Flera av de insatser som genomförs inom andra politikområden är nära kopplade till det ovan nämnda utvecklingsarbetet Tid för demokrati.

Stora insatser har genomförts för att stärka barns och ungdomars inflytande i den politiska processen. Barnombudsmannen och Ungdomsstyrelsen har viktiga roller i detta arbete. Bland annat stödjer Ungdomsstyrelsen kommunerna i arbetet med att utveckla olika inflytandeforum som t.ex. ungdomsråd.

Inom skolan sker stora satsningar för att öka elevernas kunskaper kring mänskliga rättigheter och demokratifrågor och för att stärka elevernas eget inflytande i skolan. Försöksverksamheten med lokala styrelser inom skolan har utvärderats av Statskontoret. Statskontoret har föreslagit att möjligheten till brukarinflytande skall finnas kvar. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I juni 2002 tillsattes en utredning med uppgift att pröva hur skolformen svenskundervisning för invandrare, sfi, kan förnyas och organiseras. Bland annat skall samhällsinformationens roll i utbildningen prövas.

Vuxenutbildningen och folkbildningen är två viktiga aktörer när det gäller att stärka människors inflytande. Riksdagen fastställde under våren 2001 (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229) ett mål för vuxnas lärande. Målet innebär att alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja bl.a. personlig utveckling, demokrati och jämställdhet.

En viktig demokratifråga för personer med funktionshinder är tillgängligheten till lokaler, verksamhet och information. Under 2001 förtydligades ansvaret för statliga myndigheter under regeringen att särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information blir tillgänglig för personer med funktionshinder. Regeringen har dessutom givit vissa myndigheter på central nivå, som har ansvar för en samhällssektor, ett särskilt ansvar för att de handikappolitiska målen skall uppnås.

I arbetet med att stärka inflytandet för medborgare med utländsk bakgrund tillsatte regeringen under 2000 en integrationspolitisk maktutredning (Ku 2000:02). Vidare har regeringen den 1 november 2001 tillsatt en utredning (N2001:11) med uppgift att se över mottagandet av och introduktion för flyktingar. Utredningen skall bl.a. överväga hur alla nyanlända invandrare, genom introduktionen eller på annat sätt, skall kunna få ökad kunskap om och förståelse för grundläggande normer i det svenska samhället och det svenska demokratiska systemet.

Olika åtgärder vidtas inom minoritetspolitiken för att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande. Inom kort kommer ett råd för romska frågor att inrättas.

Inom storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal genomförs flera insatser vars syfte är att öka det demokratiska deltagandet. Att arbeta med demokratisk delaktighet är både en mål och metodfråga i stadsdelarna som berörs av avtalen. Ett underifrånperspektiv skall genomsyra hela det lokala utvecklingsarbetet.

Det jämställdhetspolitiska arbetet med att skapa en jämnare fördelning mellan kvinnor och män i beslutsfattande organ fortsätter. Regeringen arbetar även för att andelen kvinnor i ledande ställning skall öka.

Bekämpandet av antidemokratiska rörelser och arbetet mot diskriminering fortsätter. Inom t.ex. polisväsendet är arbetet med att förebygga och bekämpa brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska eller homofobiska inslag en prioriterad verksamhet.

Folkrörelsepolitiken spelar en viktig roll för demokratiutvecklingsarbetet genom att den på olika sätt möjliggör medborgares organisering och deltagande i den demokratiska beslutsprocessen.

Som redovisats under avsnitt 4.4 så spelar forskningspolitiken en viktig roll för bl.a. kunskapen kring demokratins tillstånd.

Medier har en central funktion när det gäller informationsförmedling och debatt. Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald och oberoende. En viktig förutsättning för demokratin är att dagstidningar, radio och TV finns tillgängliga i hela landet.

Även förvaltningspolitiken spelar en viktig roll för demokratipolitiken. År 2000 presenterade regeringen ett förvaltningspolitiskt handlingsprogram – En förvaltning i demokratins tjänst. En viktig del i detta arbete är att utvidga medborgarengagemanget i förvaltningen.

Demokratiarbetet är nära kopplat till arbetet med miljöpolitiken och en hållbar utveckling, t.ex. Agenda 21-arbetet. Grunden för Sveriges nationella strategi för hållbar utveckling (skr. 2001/02:172) är det demokratiska styrelseskicket med dess värderingar. Genom demokratin kan skapas regler och institutioner som bl.a. främjar resurssnåla konsumtions- och produktionsmönster men som även värnar de kollektiva nyttigheter – kunskap, hälsa och miljö – som är grunden för en hållbar och framåtsträvande samhällsutveckling.

En viktig del i demokratiarbetet är erfarenhetsutbytet med andra länder. Inom EU pågår förarbetet inför nästa planerade regeringskonferens 2004. I april 2001 tillsatte regeringen en kommitté för debatt om EU:s utveckling och framtid inför 2004 års regeringskonferens (SB 2001:01). Ett stort utvecklingssamarbete sker även utanför EU, t.ex. inom Europarådet. Erfarenhetsutbyte med andra länder är också av vikt när det gäller arbetet med nationella handlingsplaner för de mänskliga rättigheterna. Allt fler stater arbetar med att ta fram nationella handlingsplaner och flera stater vill ta del av de svenska erfarenheterna.

Insatser av andra aktörer

Ett stort antal aktörer bidrar till att utveckla och stärka demokratin. Kommuner och landsting arbetar med att utveckla nya modeller för att involvera medborgarna i den demokratiska processen. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har en stor verksamhet kring demokratifrågorna.

Folkrörelserna och andra medborgarsammanslutningar har viktiga funktioner i demokratiutvecklingsarbetet och i arbetet för att stärka mänskliga rättigheter.

På lokal, regional och nationell nivå finns en mängd organisationer och institut som på olika sätt arbetar med att belysa demokratifrågorna.

Det svenska demokratiutvecklingsarbetet påverkas även av ett stort antal internationella organisationers verksamheter, inte minst arbetet inom EU och Europarådet.

4.6 Resultatbedömning för politikområdet

4.6.1 Resultat

I undersökningar som genomförts av utredare och forskare konstateras att den svenska folkstyrelsen genomgår stora förändringar. Det är svårt att uttala sig exakt om vilka effekter de statliga insatserna som genomförts under 2001 och hitintills under 2002 har fått. Som redovisas under verksamhetsområdesnivån kan emellertid konstateras att det statliga demokratiutvecklingsarbetet bidragit till en mängd aktiviteter runt om i landet.

4.6.2 Analys och slutsatser

Måluppfyllelsen är starkt beroende av även andra statliga insatser inom andra politikområden samt andra aktörer än staten.

Regeringen anser att de insatser som gjorts inom politikområdet har bidragit till att värna och fördjupa folkstyrelsen. Många insatser inom politikområdet är emellertid av sådan art att man knappast kan förväntas se effekter i det korta perspektivet.

Genom att värna tryck- och yttrandefriheten samt utöva tillsyn över den offentliga förvaltningen bidrar Justitiekanslern till att folkstyrelsen värnas och fördjupas.

4.7 Resultat för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande

4.7.1 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande är att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer

skall öka. Vidare skall de allmänna valen och folkomröstningar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet.

Det är svårt att göra en samlad bedömning av om deltagandet i de politiska processerna har ökat under det senaste året eller inte. För några av de politiska ungdomsförbunden har det skett en ökning i medlemsantal, medan medlemsantalet hos moderpartierna har minskat. Av de förtroendevalda så är fler män än kvinnor och antalet förtroendevalda med utländsk bakgrund är få.

Under år 2002 har det genomförts allmänna val till riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Valdeltagandet i riksdagsvalet blev ca 80,1 procent, vilket är en minskning med ca 1,3 procentenheter. Även i valen till kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige minskade valdeltagandet med 0,7 respektive 0,6 procentenheter till 77,9 respektive 77,4 procent.

Valmyndigheten har i förberedelsearbetet och genomförandet av de allmänna valen bl.a. tagit fram grundläggande statistik avseende valdistrikt, röstberättigade och mandatfördelningar. Information om valförfarandet och röstkort har sänts ut till de röstberättigade. Bland annat har informationsbroschyren ”Bra att veta om valet” översatts till 14 olika språk och skickats ut till kommuner och invandrarföreningar. För att nå synskadade har bl.a. broschyren lästs in på kassetter och alla förstagångsväljare har fått ett vykort som påminner dem om att de har rätt att rösta. Konferenser och utbildningar har genomförts för länsstyrelser och kommuner.Handledningar har tagits fram. En mycket omfattande förberedelse inför valen har varit framtagandet av det nya valdatasystemet. Avseende förtidsröstningen har avtal slutits med Posten Sverige AB och överenskommelser om frivilligt åtaganden ingåtts med kommuner.

Under själva genomförandet av de allmänna valen har Valmyndigheten skickat ut ett stort antal duplettröstkort till de röstberättigade och fått ett stort antal förfrågningar från allmänheten. Kontakterna med Posten Sverige AB, kommunerna och utlandsmyndigheterna om informationsverksamheten och röstningsmottagningen har varit omfattande. Valnattsrapporteringen och presentationen av de preliminära valresultaten på myndighetens hemsida har i stort sett skett planenligt.

Antalet poströster och utlandsröster som avlämnades var ca 1 592 000 respektive ca 37 700. Genom regeringens utvecklingsarbete för folk-

styrelsen – Tid för demokrati – har bidrag lämnats för 59 projekt och ca 8 miljoner kronor utbetalades under 2001. Under 2002 har bidrag lämnats för 17 projekt för en summa om sammanlagt ca 2 miljoner kronor. Bland de som fått bidrag finns kommuner, ungdomsorganisationer, invandrarorganisationer, stiftelser, ideella föreningar, folkbildningsorganisationer m.fl. Projekten för vilka bidrag medgivits rör bl.a. förbättrade förutsättningar för ungdomars engagemang i skola och föreningsliv, utveckling på IT-området, nya vägar för lärande om demokratin samt nya former av mötesplatser och forum för debatt, dialog och diskussion mellan medborgare och politiker och mellan andra grupper om frågor som rör demokrati i stort. Andra frågor som berörs i projekten är jämställdhet, integration, diskriminering av olika grupper m.m. Projekten, som har stor spridning runt om i landet, syftar i så gott som samtliga fall till att öka medborgarnas deltagande i de demokratiska processerna i stort och i val på alla nivåer. Projektbidragen har fått stor publicitet runt om i landet och på så sätt ökat engagemanget hos medborgarna.

Komrev och Demokratiinstitutet har genomfört en uppföljning av första och andra ansökningsomgången av projektstöden. Uppföljningen visar bl.a. att det finns ett brett engagemang och de som fått stöd vittnar om att satsningen har bidragit till att olika verksamheter har kommit igång, som i de allra flesta fall kommer att drivas vidare efter projekttidens slut. Målsättningen med flertalet av dessa projekt var att öka människors engagemang, öka deltagandet och nå resurssvaga grupper.

Stiftelsen Cesam har fått i uppdrag att ta fram en folder med exempel på demokratiprojekt som genomförts och slutredovisats. Syftet med foldern, som benämns ”Åtta goda exempel”, är att inspirera och ge lärdomar för framtida demokratiarbete. I foldern kan man läsa om vad man uppnått i projekten och det handlar om allt från att sprida den fundamentala kunskapen om hur ett val går till, till att uppmuntra medborgare att i sin vardag aktivt följa och granska utvecklingen i närsamhället.

Alla är de exempel på att det är möjligt att genomföra förändringar och att det runt om i landet finns en vilja att skapa förutsättningar för en demokrati som är mer jämlik och mer i linje med de behov och önskemål som finns.

Uppmärksammandet av 80-årsjubileet av den allmänna rösträtten har ansetts som ett bra tillfälle att öppet diskutera möjligheter för och hinder mot deltagande och engagemang i de demokratiska processerna i stort och i val på alla nivåer. Exempel på aktiviteter är framtagande av demokratimagasinet ”Röster” (för gymnasieungdomar), produktion av forskarantologin ”Rösträtten 80 år” (i samarbete med riksdagen och Riksbankens Jubileumsfond) samt seminarier om demokratiforskning, utveckling av demokratiska processer med stöd av IT, medias roll i demokratin, möjligheter och hinder för ungas engagemang m.m. Under jubileet har även en särskild jubileumsavdelning tagits fram på www.demokratitorget.gov.se.

Hemsidan Demokratitorget har dagligen ca 150 besökare. Därtill görs det ca 10–15 förfrågningar som rör demokrati. Cirka 1400 privatpersoner prenumererar på nyhetsbrevet. De seminarier som genomförts med ekonomiskt stöd från Tid för demokrati har varit välbesökta.

4.7.2 Analys och slutsats

Målet om ett högre valdeltagande har inte nåtts i detta val. Däremot var minskningen inte lika stor som vid det föregående valet. Om detta innebär ett trendbrott går inte att säga ännu. Valdeltagandet sjönk mindre i valen till kommun- och landstingsfullmäktige jämfört med riksdagsvalet. Ännu finns ingen statistik om valdeltagandet uppdelat i olika väljarkategorier, såsom t.ex. män och kvinnor, förstagångsväljare och personer med utländskt medborgarskap.

Trots införandet av generell rätt att brev rösta inför detta val tycks utlandsröstningen endast ha ökat med ca 3 700 från ca 33 000 stycken till ca 36 700 stycken. Antalet avlämnade poströster minskade med ca 60 000 från ca 1 652 000 stycken till 1 592 000.

Utöver införandet av generell rätt att brev rösta var nyheter inför detta val bl.a. skärpta krav på att vallokaler skall vara anpassade till fysiskt funktionshindrades behov. Vidare har Posten Sverige AB:s organisatoriska förändringar inneburit förändringar för förtidsröstningen. Mot bakgrund av att det ännu inte gjorts någon utvärdering och analys av genomförandet av valet är det heller inte möjligt att göra en tillfredsställande bedömning om i vilken utsträckning målet

om maximal tillförlitlighet och effektivitet i valet har uppnåtts.

Det är svårt att med säkerhet mäta i vilken omfattning det statliga stödet för demokratiutveckling har påverkat måloppfyllelsen. Såvitt regeringen kan bedöma har emellertid de insatser som gjorts inom verksamhetsområdet bidragit till att förbättra förutsättningarna för att medborgarnas deltagande i de politiska processerna skall öka. Demokratiutvecklingsarbetet är ett långsiktigt arbete där effekterna främst kan visa sig på längre sikt. I flera av de kommuner som givits stöd för demokratiutveckling kan dock konstateras att valdeltagandet ökade mer än i andra kommuner i länet.

Även insatser inom andra politikområden bidrar direkt eller indirekt till att öka medborgarnas deltagande i de politiska processerna. Detta gäller t.ex. insatser inom ungdomsområdet, forskningsområdet och utbildningsområdet.

Arbetet med den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna, som inte finansierades genom anslag inom politikområdet, involverade ett stort antal aktörer och har lett till att frågor kring de mänskliga rättigheternas betydelse för demokratin ytterligare uppmärksammas av medborgarna.

Vidare har andra aktörer än staten viktiga roller för att måloppfyllelsen skall uppnås.

4.8 Resultat för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning

4.8.1 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning är att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten.

Genom sin tillsynsverksamhet, bevakning på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området, reglering av skadestånd och andra ersättningsanspråk mot staten samt genom sin funktion beträffande övervakningskameror bidrar Justitiekanslern till att målen uppfylls.

En utförligare resultatredovisning sker under avsnittet Budgetförslag.

4.9 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har i sin revisionsberättelse en invändning mot Datainspektionens årsredovisning. Inspektionen har inte redovisat kostnader och intäkter fördelade på verksamhetsgrenar i enlighet med kraven i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Datainspektionen har med anledning av invändningen lämnat kompletterande uppgifter. Regeringen konstaterar att Datainspektionen i sin årsredovisning inte i alla delar uppfyllt de krav som är angivna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Regeringen vill inskräpa vikten av att inspektionen håller sig informerad om vilka krav som gäller och fortsättningsvis beaktar dessa i sina kommande årsredovisningar.

Vad avser Justitiekanslerns årsredovisning för 2001 har Riksrevisionsverket inte haft några invändningar. I en revisionsrapport (dnr 30-2001-0491) har Riksrevisionsverket noterat att Justitiekanslern inte fördelat kostnader och intäkter enligt den indelning i verksamhetsgrenar som regeringen beslutat i regleringsbrevet. Justitiekanslern har i ett svar bemött Riksrevisionsverkets synpunkter.

Vad avser Valmyndighetens årsredovisning har Riksrevisionsverket inte haft några invändningar.

4.10 Budgetförslag

4.10.1 46:1 Allmänna val

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	29 422	Anslags-sparande	13 854
2002	Anslag	295 000 ¹	Utgifts-prognos	304 837
2003	Förslag	22 000		
2004	Beräknat	117 000		

¹ Varav 55 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen och 25 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

Från anslaget betalas statens kostnader för valsedlar, valkuvert och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde i samband med allmänna val.

Anslagsbelastningen beror till största del på vilka val som hålls under året. För 2001 användes

ca 15,4 miljoner kronor av anslaget för utveckling av det nya valdatasystemet.

Under 2000–2002 har anslaget även använts för utvecklingsarbetet Tid för demokrati. Under 2001 användes ca 12,6 miljoner till detta ändamål.

På tilläggsbudget i 2002 års ekonomiska vårproposition (prop. 2001/02:100) tillfördes anslaget 30 miljoner kronor för ändamålet riksdagspartiernas information till invandrare inför 2002 års val. Vidare tillfördes 25 miljoner kronor för eventuella kostnadsökningar avseende förtidsröstningen vid 2002 års val.

På tilläggsbudget i denna proposition (finansplan m.m. avsnitt 9) föreslås att ytterligare 25 miljoner kronor tillförs för kostnadsökningar avseende förtidsröstningen vid 2002 års val.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget 2003 skall uppgå till 22 miljoner kronor. Det året genomförs inga allmänna val.

Från och med 2003 görs en permanent överföring om 2 miljoner kronor från anslaget 1:8 *Kammarkollegiet* under utgiftsområde 2, 1 miljon kronor från anslaget 1:6 *Statistiska centralbyrån* under utgiftsområde 2, 1 miljon kronor från anslaget 30:2 *Allmänna samlingslokaler* under utgiftsområde 17 samt 1 miljon kronor från anslaget 40:2 *Konsumentverket* under utgiftsområde 24. Medlena skall användas för mångvetenskaplig demokratiforskning och kommer att disponeras av Vetenskapsrådet.

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 46:1 Allmänna val

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	215 000	215 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	-5 000	-5 000
Övrigt	-188 000	-93 000
Förslag/beräknat anslag	22 000	117 000

4.10.2 46:2 Justitiekanslern

Tabell 4.4 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2001	Utfall	14 249	Anslags-sparande	607
2002	Anslag	16 761 ¹	Utgifts-prognos	17 132
2003	Förslag	16 590		
2004	Beräknat	16 954 ²		

¹ Varav 650 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

² Motsvarar 16 590 tkr i 2003 års prisnivå.

Justitiekanslern är regeringens högste ombudsman. Justitiekanslern skall utöva tillsyn över offentlig verksamhet. Justitiekanslern skall vidare bevaka statens rätt och vara regeringens juridiske rådgivare. Justitiekanslern har också till uppgift att reglera vissa skadeståndsanspråk som riktas mot staten samt företräda staten inför domstol i sådana och andra mål. Justitiekanslern skall dessutom fullgöra åklagaruppgifter på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden. Justitiekanslern har därtill tillsyn över advokatväsendet och vissa uppgifter i fråga om övervakningskameror, kreditupplysningsverksamhet och inkasso-verksamhet.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Justitiekanslerns mål är att värna om rättssäkerheten och förbättra effektiviteten på den offentliga förvaltningens område, att se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt att bidra till en riktig rättstillämpning och lagföring på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden.

Under året tillträdde en ny justitiekansler. Antalet fast anställda var vid årsskiftet 2001/02 15 personer. Dessutom tjänstgör en notarie hos Justitiekanslern.

Justitiekanslerns verksamhet var under året indelad i följande verksamhetsgrenar: Tillsyn, Tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar, Skadestånd inklusive rättegångar, Integritet samt Övrigt.

Under 2001 kom det in 3 733 ärenden. 3 540 ärenden avgjordes. Antalet ärenden som inte avgjorts uppgick vid årets slut till 752. Vid en jämförelse med budgetåret 2000 minskade antalet inkomna ärenden med närmare 7 procent.

Antalet avgjorda ärenden minskade med drygt 13 procent. Antalet balanserade ärenden ökade med cirka 35 procent. Liksom under föregående år har handläggningen av äldre ärenden prioriterats. Antalet ärenden äldre än ett och äldre än två år uppgick till 152 respektive 49. Med något undantag var samtliga ärenden äldre än två år rättegångar. Den genomsnittliga handläggningstiden för de ärendegrupper som får anses ha en särskild betydelse för enskilda, tillsyn och skadestånd, uppgår till drygt tre respektive knappt fyra månader. I detta sammanhang bör också nämnas att vissa ärenden av förturskaraktär, exempelvis tryck- och yttrandefrihetsbrottet hets mot folkgrupp, ofta förutsätter omedelbara och resurskrävande insatser.

Tyngdpunkten i verksamheten ligger inom verksamhetsgrenarna Tillsyn, Tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar samt Skadestånd inklusive rättegångar.

Av det totala antalet inkommande ärenden svarade tillsynsärendena för cirka 21 procent. Med undantag för en kraftig ökning under år 2000 har antalet inkommande tillsynsärenden minskat för varje år sedan 1996. Kritik har uttalats i drygt tre procent av de avgjorda ärendena vilket är en minskning med hälften jämfört med föregående år.

Skadeståndsärenden utgör alltså den dominerande ärendegruppen och motsvarar ca 43 procent av antalet inkommande ärenden. Under 1990-talet ökade antalet inkommande skaderegleringsärenden i stort sett varje år. Anledningen var bl.a. anslutningen till EU men också de ökade möjligheterna att få ersättning vid frihetsberövanden. Sedan år 2000 har tendensen varit att antalet inkommande ärenden minskar. Omkring hälften av inkomna skadeståndsärenden avsåg begäran om ersättning från personer som varit berövade sin frihet. I de senare fallen medgavs ersättningsanspråket helt eller delvis i närmare 90 procent av ärendena. Beträffande övriga skadeståndsanspråk medgavs ersättning i cirka 15 procent av ärendena. Det hör till undantagen att den som fått sitt ärende prövat av Justitiekanslern driver frågan vidare till domstol vilket talar för en hög acceptans av Justitiekanslerns beslut. Här bör också nämnas att Justitiekanslerns prövning av skadeståndsanspråk som grundas på påståenden om fel eller försummelse i statlig verksamhet också innefattar ett mått av tillsyn. Ett beslut om att ersättning skall utgå i

ett sådant ärende innebär vanligtvis, direkt eller indirekt, att berörda myndigheter kritiserats.

Antalet inkommande tryck- och yttrandefrihetsärenden har ökat för varje år sedan 1996 fram till år 2000. År 2001 noterades emellertid en smärre minskning. Omkring 40 procent av denna ärendegrupp avsåg brottet hets mot folkgrupp. Under året inleddes 20 förundersökningar varav sju avsåg hets mot folkgrupp. Under året väcktes två åtal, varav ett för hets mot folkgrupp. För närvarande riksdagsbehandlas två propositioner, vilka rör yttrandefrihet och Internet respektive hets mot folkgrupp, som kommer att få betydelse för Justitiekanslerns verksamhet (prop. 2001/02:74, bet. 2001/02:KU21 samt prop. 2001/02:59, bet. 2001/02:KU23).

Analys och slutsatser

Justitiekanslern har en central roll inom förvaltningen och fyller mycket viktiga funktioner inom ett brett juridiskt spektrum.

Verksamheten är i allt väsentligt författningsreglerad och styrs i stor utsträckning av de anmälningar m.m. som enskilda men även myndigheter, främst polis- och åklagarmyndigheter, ger in. Det är därmed svårt att med säkerhet förutsäga var i verksamheten tyngdpunkten tid efter annan kommer att ligga.

De mål för verksamheten som regeringen satte upp för år 2001 följer i huvudsak de sakområden inom vilka Justitiekanslern verkar. Av uppsatta mål är det endast de generella målen avseende omloppstider och balanser – balanserna skall minska och ärenden som inte går till rättegång bör vara avgjorda inom två år – som är mätbara i egentlig mening.

När det gäller ökningen av antalet balanserade mål så förklaras denna ökning av att ärendenas komplexitet har ökat, att en ambitionshöjning har gjorts beträffande tillsyn över förvaltningen och advokater samt att en föredragandetjänst varit vakantsatt under året.

Såvitt avser målet att ärenden som inte går till rättgång bör vara avgjorda inom två år så har detta mål uppfyllts.

Sammantaget gör regeringen den bedömningen att Justitiekanslern har visat ett bra resultat.

Justitiekanslerns arbetsbörda har under senare år ökat. Det är angeläget att ingripanden på tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området kan

prioriteras, exempelvis när det gäller brottet hets mot folkgrupp. Dessa ärenden förutsätter som nämnts inte sällan omedelbara och resurskrävande insatser.

De propositioner på tryck- och yttrandefrihetens områden som nu riksdagsbehandlas innehåller förslag som förutsätter särskilda insatser från Justitiekanslerns sida.

Beträffande Justitiekanslerns skadereglerande verksamhet så är det, för den som anser sig ha blivit felbehandlad i statlig verksamhet, en stor fördel att vid sidan av domstolarna ha tillgång till en ordning som på ett förhållandevis enkelt och billigt sätt möjliggör en kvalificerad och effektiv prövning av ersättningsanspråk. Den omständigheten att förhållandevis få personer som fått sina anspråk prövade av Justitiekanslern väljer att driva anspråken vidare i domstol talar för att den skadereglerande verksamheten håller en hög kvalitet vilket får till följd att domstolarna avlastas inte sällan resurskrävande arbetsuppgifter. Samtidigt får Justitiekanslern genom skaderegleringsverksamheten kunskap om förhållanden inom förvaltningen som väl kompletterar Justitiekanslerns tillsynsfunktion.

För att kunna fullfölja sitt uppdrag justerades anslaget upp med 2,7 miljoner kronor inför år 2002 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:KU1, rskr. 2001/02:53). Anslagssparandet på 607 000 kronor som kvarstår från 2001 förväntas förbrukas under innevarande år.

På tilläggsbudget i denna proposition föreslår regeringen en engångsvis höjning av anslaget med 650 000 kronor för att bl.a. ytterligare kunna prioritera inspektionsverksamheten.

För 2003 görs en justering av anslaget med 161 000 kronor. Anslaget 46:4 *Svensk författningssamling* minskas med motsvarande belopp.

Som kompensation för beräknade ökade utgifter för löner, lokaler m.m. räknas anslaget upp med 435 000 kronor år 2003. Regeringen föreslår att Justitiekanslern för 2003 bör anvisas ett anslagsbelopp som uppgår till 16 590 000 kronor. Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 46:2 Justitiekanslern

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	16 111	16 111
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	435	798
Beslut	-117	-120
Överföring till/från andra anslag	161	165
Förslag/beräknat anslag	16 590	16 954

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.3 46:3 Datainspektionen

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	29 493	Anslags-sparande	6 461
2002	Anslag	29 390	Utgifts-prognos	31 610
2003	Förslag	29 954		
2004	Beräknat	30 613 ¹		

¹ Motsvarar 29 954 tkr i 2003 års prisnivå.

Datainspektionen är central förvaltningsmyndighet med uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Datainspektionens verksamhet var under år 2001 indelad i tre verksamhetsgrenar

- Tillsyn över behandlingen av personuppgifter (datalagen och personuppgiftslagen)
- Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten (kreditupplysnings- och inkassolagen)
- Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet (Europol-, Schengen- och CIS-konventionerna)

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Under år 2001 har 125 inspektioner inletts och 76 inspektionsärenden avslutats. Många inspektioner har kunnat avslutas utan anmärkning. Vanliga påpekanden har gällt IT-säkerhet, bristande information enligt PuL och att man i strid med PuL har sparat uppgifter som inte längre behövs.

Det har kommit in 272 klagomål som avser PuL och 69 som avser datalagen, vilket är ungefär lika många som föregående år. Ungefär hälften av klagomålen har rört publicering av personuppgifter på Internet. En del därav har rört förhållanden där tryck- och yttrandefriheten samt undantaget för journalistisk verksamhet har varit tillämpligt. En stor del av klagomålen avser direktreklam utan uppgift om vilket personregister som använts samt e-postreklam.

Antalet personuppgiftsansvariga som anmält personuppgiftsombud har under året mer än fördubblats från 1 692 till 4 108.

Övergångstiden mellan datalagen och Pul in- nebar inte någon successiv övergång till de nya reglerna. Antalet anmälningar av behandlingar och personuppgiftsombud ökade istället mycket markant i anslutning till övergångsperiodens sluttidpunkt.

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet

Antalet tillståndsansökningar enligt kreditupplysningslagen uppgick under år 2001 till 6. För närvarande har 16 företag rätt att bedriva sådan verksamhet.

Under år 2001 har 25 tillsynsärenden varav tre inspektioner inletts och 38 tillsynsärenden varav 11 inspektioner avslutats. Klagomålen enligt KuL har minskat till 91 från 125 under rekordåret 2000. Det har inte framkommit vad denna minskning beror på. De senaste fyra årens upp- åtgående trend är dock bruten.

Antalet beviljade inkassotillstånd uppgick under år 2001 till 52 vilket var 14 flera än föregående år, totalt sett har antalet tillståndshavare minskat från 270 till 230. Minskningen kan bero på fusioner mellan inkassobolag och att flera mindre bolag helt har upphört med sin verksamhet. Några bolag har ombildats till kreditmarknadsbolag vilka inte står under Datainspektionens tillsyn.

Under året avgjordes 176 tillsynsärenden jämfört med 167 föregående år. En tredjedel föranledde kritik. Inspektionerna har dock i större utsträckning än tidigare kunnat avslutas utan anmärkning. Orsaken kan vara att inspektionen under de senaste åren har bedrivit en intensiv inspektionsverksamhet och att inspektionens påpekanden fått stort genomslag.

Antalet klagomål har ökat till 226 jämfört med 196 föregående år. En stor del av ökningen synes bero på att vissa inkassoföretag har inriktat sig på att driva gamla ärenden, ofta med små fordringar, där gäldenären många gånger inte kommer ihåg fordran eller tror att den är preskriberad. I en del fall är fordran verkligen preskriberad, men inkassobolaget driver ärendet vidare när gäldenären inte protesterar. Frågan om det kan anses vara god inkassosed att kräva in preskriberade fordringar är väsentlig.

Tillsyn över register inom polis- och tullsamarbetet

Schengen. Inspektioner har genomförts vid tre gränsövergångsställen och vid SIRENE-kontoret vid Rikspolisstyrelsen. Brister konstaterades i insynsskyddet för några av terminalerna vid gränskontrollerna.

Europol. Inspektion har genomförts vid den nationella enheten vid Rikspolisstyrelsen.

Slutsatser

Datainspektionen har redovisat resultaten i enlighet med de återrapporteringskrav som angetts. Regeringen bedömer att Datainspektionen i huvudsak uppfyllt de verksamhetsmål som angivits för 2001. Verksamhetsmålen och återrapporteringskraven behöver emellertid utvecklas ytterligare. Ökad tonvikt behöver läggas vid analyser och bedömningar av de samlade effekterna av verksamheten. De nuvarande allmänna målen behöver också kompletteras med uppföljningsbara produktionsmål som tydligare anger vilka insatser som bör prioriteras under det aktuella budgetåret.

En särskild utredare har gjort en översyn av Datainspektionens verksamhet och finansiering och den 15 januari lämnat betänkandet (SOU 2002:2) Datainspektionen – kompetens, effektivitet, service. Betänkandet har remissbehandlats

och en sammanställning av remissinstansernas synpunkter finns tillgänglig inom Justitiedepartementet (Dnr Ju2002/271/F).

När det gäller Datainspektionens uppgifter föreslår utredaren att inspektionen även fortsättningsvis skall vara tillsynsmyndighet för integritetsskyddet vid behandlingen av personuppgifter, som i första hand regleras genom personuppgiftslagen. I denna uppgift bör även fortsättningsvis ingå att vara nationell tillsynsmyndighet för behandlingen av personuppgifter i polis- och tullsamarbetet inom EU, som regleras genom Europol-, Schengen- och CIS-konventionerna. Däremot föreslår utredaren att tillstånds- och tillsynsuppgifterna enligt kredit- och inkassolagarna överförs till Finansinspektionen.

Datainspektionens verksamhet som tillsynsmyndighet bör enligt utredaren i första hand inriktas på information och inspektion. Datainspektionen skall också verka för ett decentraliserat ansvar för integritetsskyddet genom att utveckla systemet med personuppgiftsombud och aktivt stimulera olika former av självreglering.

När det gäller den fortsatta finansieringen har utredaren i enlighet med sina direktiv prövat möjligheterna till avgiftsfinansiering av hela eller delar av verksamheten. Utredaren anser att övervägande skäl talar för att verksamheten även fortsättningsvis i huvudsak bör vara anslagsfinansierad. Avgiftsfinansiering bör dock övervägas när det gäller tillstånds- och tillsynsverksamheten enligt kreditupplysnings- och inkassolagarna, oavsett om verksamheten överförs till Finansinspektionen eller inte. Kreditupplysningslagen ger redan idag regeringen möjligheten att föreskriva om avgiftsskyldighet. En avgiftsfinansiering av tillsynen över inkassoverksamheten förutsätter att motsvarande bestämmelse införs också i inkassolagen.

Datainspektionen skall enligt utredaren kännetecknas av kompetens, effektivitet och service. För att kunna fullgöra sin uppgift att följa teknikutvecklingen ur ett integritetsperspektiv behöver inspektionen förstärka sin kompetens inom informationsteknik, informationssäkerhet och rättsinformatik. En effektiv tillsynsverksamhet förutsätter vidare att tydliga mål och strategier läggs fast för verksamheten och att resultatet fortlöpande följs upp.

Utredarens förslag när det gäller den fortsatta verksamheten och finansieringen får ett allmänt stöd av remissinstanserna. När det gäller överföringen av kreditupplysnings- och inkassotillsyn-

nen till Finansinspektionen är emellertid remissopinionen delad.

Enligt regeringens bedömning föranleder översynen inte några mera omfattande förändringar när det gäller Datainspektionens roll och uppgifter. När det gäller tillsynen över kreditupplysnings- och inkassoverksamheten anser regeringen att övervägande skäl talar för att Datainspektionen bör behålla detta ansvar. Denna tillstånds- och tillsynsverksamhet syftar i hög grad till att upprätthålla integritetsskyddet i verksamheter som är särskilt känsliga ur integritetssynpunkt.

Regeringen delar också utredarens och remissopinionens bedömning att tillsynsverksamheten i huvudsak som hittills bör vara anslagsfinansierad. Ett avgörande skäl är att det inte visat sig möjligt att utforma ett avgiftssystem i en tillsynsverksamhet där målgrupperna är så omfattande och svåra att definiera som fallet är när det gäller behandling av personuppgifter. När det gäller den tillståndspliktiga kreditupplysnings- och inkassoverksamheten är emellertid förutsättningarna annorlunda. Här finns enligt regeringens bedömning skäl att införa en avgift som finansierar Datainspektionens särskilda tillståndsgivning och tillsyn inom dessa branscher. Den närmare utformningen av ett sådant avgiftssystem behöver emellertid övervägas ytterligare.

När det gäller utredarens övriga förslag om kompetens- och verksamhetsutveckling inom inspektionen kommer regeringen att överväga hur dessa intentioner skall komma till uttryck i regeringens löpande styrning och uppföljning av inspektionens verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 uppgår till 29 954 000 kronor. Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 46:3 Datainspektionen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	29 390	29 390
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	775	1 439
Beslut	-211	-216
Förslag/beräknat anslag	29 954	30 613

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

4.10.4 46:4 Svensk författningssamling

Tabell 4.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	687	Anslags- sparande	651
2002	Anslag	361 ¹	Utgifts- prognos	726
2003	Förslag	850		
2004	Beräknat	850		

¹ Inklusivt en minskning med 650 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek som regleras i 7 § författningssamlingsförordningen (1976:725), den s.k. frilistan.

Regeringens överväganden

Avtalet för tryckning, försäljning och distribution av SFS löpte ut vid utgången av år 2001. För åren 2002-2004 har därför en ny upphandling gjorts. Kostnaderna bedöms ligga på ungefär samma nivå som tidigare.

Utgifterna på anslaget har under flera år varit lägre än anslagets storlek. En justering av anslagets storlek är därför befogad.

På tilläggsbudget i denna proposition föreslår regeringen att 650 000 kronor överförs till anslaget 46:2 *Justitiekanslern*.

Regeringen föreslår vidare att anslaget sänks från 1 011 000 kronor till 850 000 kronor från och med 2003.

4.10.5 46:5 Valmyndigheten

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	4 894	Anslags- sparande	1 556
2002	Anslag	12 800	Utgifts- prognos	12 634
2003	Förslag	8 973		
2004	Beräknat	9 171 ¹		

¹ Motsvarar 8 973 tkr i 2003 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för Valmyndighetens arbetsuppgifter som central förvaltningsmyndighet för frågor om val och folkomröstning.

Regeringens överväganden

För 2002 tillfördes anslaget 4 000 000 kronor som ett engångsbelopp.

Regeringen föreslår att anslaget 2003 skall uppgå till 8 973 000 kronor. Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 46:5 Valmyndigheten

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	12 800	12 800
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	343	633
Beslut	-4 160	-4 252
Övrigt	-10	-10
Förslag/beräknat anslag	8 973	9 171

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5 Politikområde Mediepolitik

5.1 Budgetförslag

5.1.1 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- kredit	Utgifts- prognos
2001	5 861		
2002	5 990 ¹		5 922
2003	Förslag	5 900	
2004	Beräknat	6 032 ²	

¹ Varav 200 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

² Motsvarar 5 900 tkr i 2003 års prisnivå.

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1. Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 5 900 000 kronor.

Tabell 5.2 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	5 790	5 790
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	152	285
Beslut	-42	-43
Förslag/beräknat anslag	5 900	6 032

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.1.2 27:2 Presstöd

Tabell 5.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2001	496 954		42 075
2002	515 029		522 518
2003	Förslag	509 029	
2004	Beräknat	509 029	

Från anslaget ges bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524), förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd och förordningen (2002:739) om tillfälligt utvecklingsstöd. Presstöd enligt presstödsförordningen lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd. Utgifterna för presstödet styrs bl.a. av antalet stödbemyndade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor.

Regeringens överväganden

Anslaget för presstöd har under 2000–2002 tillfälligtvis förstärkts med 5 miljoner kronor årligen. För 2003 föreslår regeringen således en minskning av anslaget med 5 miljoner kronor. Vidare föreslås att anslagsnivån minskas med 1 miljon kronor under 2003–2004 för omprioriteringar inom medieområdet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 509 029 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:2 Presstöd

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	515 029	515 029
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	-6 000	-6 000
Förslag/beräknat anslag	509 029	509 029

5.1.3 27:3 Stöd till radio- och kassettidningar

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2001	Utfall	118 129		12 990
2002	Anslag	127 300	Utgifts- prognos	123 572
2003	Förslag	127 300		
2004	Beräknat	127 300		

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 anvisas 127 300 000 kronor.

5.1.4 27:4 Radio- och TV-verket

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2001	Utfall	11 122		595
2002	Anslag	11 264	Utgifts- prognos	11 705
2003	Förslag	11 676		
2004	Beräknat	11 938 ¹		

¹ Motsvarar 11 676 tkr i 2003 års prisnivå.

Radio- och TV-verket skall besluta i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och TV-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet.

Regeringens överväganden

För 2001 och 2002 har Radio- och TV-verket tilldelats särskilda medel för arbetet med marknadsdigital TV. Från och med 2003 beräknas kostnaderna för denna uppgift kunna finansieras utan särskilda medel. Anslaget inklusive pris- och löneomräkning minskas därför med 805 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 1 miljon kronor under 2003 inom området icke-kommersiell lokal-TV. För 2004 beräknas att samma belopp tillförs för dessa insatser. Avsikten är att medlen skall användas för ett uppdrag till Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige. Riksförbundet skall ansvara för att bl.a. utbildningsinsatser och ett ökat erfarenhetsutbyte kommer till stånd inom området. Insatserna bör bl.a. syfta till att utveckla folkrörelsers möjligheter att använda TV-mediet som ett forum för kommunikation, lokal kultur och debatt. I maj 2002 genomfördes en hearing om förutsättningarna för att driva icke-kommersiell lokal-TV. Hearingen arrangerades av Radio- och TV-verket på uppdrag av regeringen. I verkets redovisning från hearingen (dnr Ku2002/1486/Me) framhålls bl.a. att lokal-TV har betydelse för yttrandefrihet och mångfald på medieområdet genom att föreningar har möjlighet att nå ut med sina budskap. Vidare betonas att det finns behov av ett ökat erfarenhetsutbyte och möjlighet till utbildning bland aktörerna på området. Förslaget finansieras genom omprioriteringar på medieområdet.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1. Re-

geringen föreslår att Radio- och TV-verket anvisas 11 676 000 kronor för 2003.

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:4 Radio- och TV-verket

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	11 264	11 264
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	301	561
Digital-TV	-805	-823
Icke-kommersiell lokal-TV	1 000	1 021
Övrigt	-2	-2
Beslut	- 82	- 83
Förslag/beräknat anslag	11 676	11 938

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.1.5 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	8 743	Anslags-sparande	296
2002	Anslag	9 264 ¹	Utgifts-prognos	9 140
2003	Förslag	9 139		
2004	Beräknat	9 342 ²		

¹ Varav 300 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

² Motsvarar 9 139 tkr i 2003 års prisnivå.

Granskningsnämnden skall genom efterhandsgranskning utöva tillsyn över att programföretag följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Vidare skall nämnden följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ.

Regeringens överväganden

Granskningsnämnden har till Kulturdepartementet överlämnat sina bedömningar av årets public service-redovisningar från Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB samt TV4 AB:s programredovisning. De rapporter som nämnden bedömt innehåller företagets egna beskrivningar och analyser av hur de under 2001 levde upp till olika mål och krav på verksamheten. Nämndens granskning visar att det finns vissa brister i företagets redovisningar.

Nämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida. För 2003 föreslås att 6 215 000 kronor (68 procent) delfinansierar nämndens verksamhet (se volym 9, avsnitt 5.9.5).

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1. Regeringen föreslår att Granskningsnämnden för radio och TV anvisas totalt 9 139 000 kronor för 2003.

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	8 964	8 964
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	239	444
Beslut	- 64	- 66
Förslag/beräknat anslag	9 139	9 342

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6 Politikområde Samepolitik

6.1 Budgetförslag

Anslaget 45:1 *Sametinget* redovisas inom utgiftsområde 1 men verksamheten ingår i politikområdet Samepolitik som i övrigt redovisas inom Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

6.1.1 45:1 Sametinget

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2001	Utfall	17 695	1 663	
2002	Anslag	16 692		16 976
2003	Förslag	16 966		
2004	Beräknat	17 345 ¹		

¹ Motsvarar 16 966 tkr i 2003 års prisnivå.

Sametinget är en förvaltningsmyndighet samtidigt som det är ett samiskt folkvalt organ med val vart fjärde år. Sametinget inledde sin verksamhet i augusti 1993. De övergripande målen är enligt sametingslagen att verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas. Sametinget beslutar om fördelning av statens bidrag till samisk kultur och samiska organisationer samt andra medel som ställs till samernas förfogande. Sametinget leder det samiska språkarbetet och arbetet med EU-stöd inom Mål 1 och Interreg III A (och de tidigare stöden Mål 6 respektive Interreg II A).

Regeringens överväganden

Regeringens inriktning är att successivt pröva ett utvidgat samiskt självbestämmande inom områden där detta är möjligt.

I enlighet med intentionerna i prop. 2001/02:4 En politik för tillväxt och hållbar utveckling i hela landet har regeringen gett Sametinget i uppdrag att utveckla och etablera ett samiskt informationscentrum. Uppbyggnaden av detta centrum stöds av medel från regeringens informations-satsning om samer och samisk kultur inom utgiftsområde 23 anslaget 45:2 *Informationssatsning om samer*. Målsättningen är att det ska bli ett långsiktigt verkande centrum vilket setts naturligt att förlägga inom Sametingets ram eftersom en av huvuduppgifterna för tinget är att informera om samiska förhållanden.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 6.2 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 45:1 Sametinget

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	16 692	16 692
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	394	776
Beslut	-120	-123
Förslag/beräknat anslag	16 966	17 345

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

7 Anslag som inte ingår i något politikområde

7.1 Omfattning

Följande anslag inom utgiftsområde 1 ingår inte i något politikområde:

- 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten*
- 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*
- 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*
- 90:4 *Riksdagens fastigheter*
- 90:5 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*
- 90:6 *Regeringskansliet m.m.*
- 90:7 *Stöd till politiska partier*
- 90:8 *Expertgruppen för EU-frågor*

Riksdagens verksamhet och anslag presenteras samlat. Därefter presenteras övriga anslag separat.

7.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling för anslag som inte ingår i något politikområde

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgiftsprognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	547,6	592,3	637,1	603,0	616,6
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	472,9	444,7	502,0	459,4	469,5
90:4 Riksdagens fastigheter	-	-	-	50,0	51,1
90:5 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	46,0	51,9	53,9	56,4	58,8
Delsumma för riksdagens anslag	1 066,5	1 088,9	1 193,0	1 168,8	1 196,0
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	85,8	87,0	82,4	87,6	89,5
90:6 Regeringskansliet m.m. ²	3 253,4	5 048,5	5 000,1	5 180,4	5 403,5
90:7 Stöd till politiska partier	140,0	141,4	138,1	145,2	145,2
90:8 Expertgruppen för EU-frågor	-	9,0	5,9	9,2	9,4
Totalt för anslag som inte ingår i något politikområde	4 545,7	6 374,8	6 419,5	6 591,2	6 843,6

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2003.

² Från och med år 2002 ingår Utrikesdepartementets tidigare anslag 5:1 inom utgiftsområde 5. Utrikesdepartementets utfall 2001 redovisas under utgiftsområde 5.

7.3 Riksdagen och dess ombudsmän

uppfylla sina konstitutionella och demokratiska uppgifter samt sina internationella åtaganden.

7.3.1 Omfattning

Riksdagens budget inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse omfattar dels riksdagsledamöternas ersättningar och resor, stödet till partigrupperna samt riksdagsförvaltningen, dels Riksdagens ombudsmän.

7.4 Mål

Utgångspunkter för riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen har som det främsta demokratiska statsorganet konstitutionellt fastställda uppgifter i det svenska statsskicket. Riksdagen med dess ledamöter har som folkets främsta företrädare en central roll i opinionsbildningen och en skyldighet att verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Riksdagen har även uppgifter som följer av internationella åtaganden och av medlemskapet i Europeiska unionen.

Övergripande mål för riksdagsförvaltningen

Målet för riksdagsförvaltningen är att skapa goda förutsättningar för att riksdagen skall kunna

Verksamhetsmål

- Beslutsprocess: Riksdagsförvaltningen skall med hög kompetens säkerställa att riksdagen kan fullgöra sina uppgifter enligt regeringsformen och riksdagsordningen.
- Service och förvaltning: Riksdagsförvaltningen skall – inom givna ramar och bestämmelser – tillhandahålla resurser och service av hög kvalitet till ledamöternas, kammarens, utskottens och förvaltningens verksamheter samt till partigrupperna och deras kanslier.
- Information: Riksdagsförvaltningen skall bidra till att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet och genom aktiv information verka för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete ökar.
- Internationell verksamhet: Riksdagsförvaltningen skall göra det möjligt för riksdagen att aktivt möta de krav som det internationella samarbetet och internationella åtaganden medför.

7.5 Resultatbedömning

7.5.1 Resultat

Ett omfattande arbete inom riksdagsförvaltningen med att utveckla mål- och resultatstyrningen påbörjades 2000. Syftet är att erhålla en effektivare styrning av verksamheten mot fastställda mål och en förbättrad uppföljning av verksamhetens resultat och kostnader.

Detta arbete har resulterat i att riksdagsförvaltningen i årsredovisningen för 2001 kunde redovisa kostnad per verksamhetsgren/övergripande mål. Nettokostnaderna för de fyra verksamhetsgrenarna i förhållande till de totala kostnaderna för riksdagsförvaltningen uppgick till ca 80 procent för beslutsprocess, ca 12 procent för service och förvaltning, ca 3 procent för information och ca 5 procent för internationell verksamhet.

År 2001 kom att präglas av några yttre händelser. Sverige innehade för första gången ordförandeskapet i Europeiska unionens råd. Detta var i första hand ett åtagande för regeringen men även riksdagen berördes. Riksdagen var värd för en rad parlamentariska konferenser med EU-anknytning och tog emot ett stort antal parlamentarikerbesök från många europeiska länder, inte minst från kandidatländerna. Flera utskott hade möten med sina motsvarigheter i andra parlament, och riksdagen var värd för det 24:e CO-SAC-mötet och det årliga EU-talmansmötet. Mötena kunde genomföras på ett mycket professionellt sätt tack vare stora arbetsinsatser från riksdagens personal och extra anslagna resurser.

Terroristhändelserna den 11 september i USA fick till följd att säkerhetsrutinerna i riksdagen skärptes och att ökade resurser fick tas i anspråk. En omfattande översyn av säkerheten i riksdagen inleddes under hösten. I denna översyn kommer att tas till vara erfarenheterna av det stora räddningspådrag som föranleddes av att riksdagen drabbades av en försändelse med ett misstänkt innehåll, som dock senare visade sig vara ofarligt.

Verksamheten i kammare och utskott har i stort sett visat på samma mönster och utveckling som tidigare år. En ökning kan noteras när det gäller antalet motioner, skriftliga frågor och interpellationer. Även plenitiden har ökat och trenden att en större del av tiden i kammaren ägnas åt allmänpolitiska och särskilda debatter håller i sig. Antalet propositioner höll sig däremot på en förhållandevis låg nivå.

Under 2001 har ett omfattande arbete lagts ned på att bereda plats för och ge service till ett antal politiska sekreterare till ledamöterna. De ökade lokalbehoven har klarats tack vare ett effektivare utnyttjande av befintliga lokaler. Ett antal arbetsrum har tillkommit, och nya arbetsrum har skapats genom ombyggnader och ändrad användning.

Arbetet med att genomföra riksdagens beslut i juni 2001 med anledning av Riksdagskommitténs förslag inleddes under hösten. I första hand inriktas ansträngningarna på att förverkliga besluten om en ändrad inriktning på utskottens arbete med EU-frågor samt uppföljning och utvärdering.

Efterfrågan på information från riksdagen fortsätter att öka. Antalet besökare på riksdagens webbplats har ökat markant, likaså antalet förfrågningar via e-post.

Under hösten 2001 inleddes ett arbete med att se över riksdagsförvaltningens framtida verksamhetsstruktur för intern och extern information och grundläggande kunskapsförsörjning. Även den internationella verksamheten har ökat i riksdagen.

Riksdagsförvaltningens nya ärendehanteringssystem för beslutsprocessen, Urix, har delvis tagits i drift 2001 och beräknas vara färdigutvecklat under 2003.

Efter ett omfattande utredningsarbete har en programhandling upprättats för åtgärder som syftar till att långsiktigt säkra riksbyggnadernas grundläggning genom en tätskärm av s.k. jetpe-lare. Under hösten 2001 utfördes, med anledning av tilltagande markrörelser i bankkajens norra del, en urschaktning mellan kaj och byggnad för att minska risken för olyckshändelser. Återställandet med erforderliga förstärkningsåtgärder kommer i den delen av kajen att utföras under 2002. Därefter beräknas projektet pågå till 2004.

7.5.2 Analys och slutsatser

Vid behandlingen av årsredovisningen för 2000 (bet. 2000/01:KU1, rskr. 2001/02:52–57) konstaterar konstitutionsutskottet att den företagna granskningen av riksdagsförvaltningens redogörelse för sin verksamhet inte föranleder något uttalande från utskottets sida.

7.6 Revisionens iakttagelser

Riksdagens revisorer har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2001 avseende riksdagsförvaltningen.

7.7 Budgetförslag

7.7.1 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	547 574	Anslags-sparande	44 757
2002	Anslag	592 325	Utgifts-prognos	637 082
2003	Förslag	603 008		
2004	Beräknat	616 597 ¹		

¹ Motsvarar 603 008 tkr i 2003 års prisnivå.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgivaravgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, kostnader för företagshälsovård och bl.a. språkutbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöters deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även stödet till parti-grupperna i riksdagen. Därutöver ingår kostnader för riksdagens ledamöters data- och telekommunikation.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Mot bakgrund av att ett stort antal ledamöter ej ställer upp för omval vid valet 2002 har budgeten för inkomstgarantier och pensioner räknats upp. Redan i budgetpropositionen för 2002 aviserades en ökning av kostnaderna för inkomstgarantier, pensioner m.m.

Bidraget för utskottens utrikes studieresor har höjts för mandatperioden 2002–2006. Den internationella verksamheten fortsätter att öka i omfattning. Budgeten för 2003 innehåller kostnader för riksdagens deltagande i EU:s framtidskon-

vent. Under innevarande budgetår har ett informellt konventssekretariat upprättats inom riksdagen. Sekretariatet ska stödja riksdagens ledamöter av konventet i deras arbete i Framtidskonventet.

Riksdagsstyrelsen föreslår lagändring avseende lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen. Bakgrunden är att beräkningsunderlaget för stödet till parti-grupperna i riksdagen har räknats upp avseende lönekostnaderna för politiska sekreterare.

Riksdagsstyrelsens förslag till anslagsnivå är i enlighet med utgiftsramen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för ramanslag 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	592 325	592 325
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	10 683	24 272
Förslag/beräknat anslag	603 008	616 597

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget.

7.7.2 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	472 899	Anslags-sparande	35 370
2002	Anslag	444 684 ¹	Utgifts-prognos	502 000
2003	Förslag	459 398		
2004	Beräknat	469 475 ²		

¹ Inklusive en minskning med 2 800 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

² Motsvarar 459 398 tkr i 2003 års prisnivå.

Utgifterna inom anslaget avser bl.a. löner, administration, hyreskostnader, fastighetsförvaltning (avseende hyrda lokaler), intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

Budgeten för 2003 innehåller inte några förslag till nya åtaganden utöver vad som gäller för innevarande år utan bygger i huvudsak på nuvarande ambitionsnivå och inriktning. Dock föreslås att drift- och underhållskostnader för riksdagens fastigheter bryts ut till ett särskilt anslag.

Prioriteringar har gjorts avseende åtgärder för en ökad säkerhet. Riksdagsstyrelsen har uppdra-

git åt riksdagsförvaltningen att se över säkerhets-skyddet i riksdagen.

På IT-området har medel beräknats för utveckling av drift och tillgänglighet i IT-systemen. Erforderliga uppgraderingar kommer att genomföras i befintlig miljö. I övrigt har medel beräknats för ärendehanteringssystemet för beslutsprocessen, Urix, och utveckling och modernisering av voteringsanläggningen.

Vidare har medel avsatts för grupper i samhället med särskilda behov. Informationen om riksdagens dokument och informationsmaterial till personer med funktionshinder och till personer med annan etnisk och kulturell bakgrund kommer att förbättras. En kartläggning har

genomförts, och en plan finns för att på sikt utöka informationen till dessa grupper, exempelvis genom att informera på lättläst svenska, inläst på band, i punktskrift, storstil och på teckenspråk om det informationsmaterial riksdagen erbjuder. Arbetet kommer att ske i nära samarbete med handikapporganisationerna. Vidare har medel beräknats för teckentolkade debatter och guidade visningar.

Även övrig informationsverksamhet har prioriterats. Efter valet görs en speciell satsning på uppdaterad information i såväl tryckt som elektronisk form. Riksdagens webbplats kommer också att utvecklas med möjlighet att följa händelserna i riksdagen via ljud och bild.

Investeringsplan

Tabell 7.5 Investeringsplan för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 2001 ¹	Prognos 2002	Budget 2003	Beräknat 2004
Anläggningstillgångar, övrigt		121,1	50,0	24,3	25,0
Summa investeringar		121,1	50,0	24,3	25,0
Lån i Riksgäldskontoret		50,4	25,0	22,5	25,0
Anslag		1 122,9	25,0	1,8	-
Summa finansiering		1 173,3	50,0	24,3	25,0

¹ Se även tabell 7.10 Investeringsplan för ramanslag 90:4 Riksdagens fastigheter.

Investeringar i övriga anläggningar budgetåret 2003 beräknas uppgå till 24,3 miljoner kronor.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsstyrelsens förslag till anslagsnivå för ramanslag 90:3 är i enlighet med utgiftsramen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Låneram

Tabell 7.6 Låneram för riksdagsförvaltningen, ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2001	2002	2003 ¹
Anläggningstillgångar, fastigheter	70 000	130 000	-
Anläggningstillgångar, övrigt	22 800	62 800	100 000
Erhållen/föreslagen låneram	92 800	192 800	100 000

¹ Låneram för fastigheter på 130 000 tkr har överförts till ramanslag 90:4 Riksdagens fastigheter.

Riksdagsförvaltningen har lånefinansierat vissa investeringar på fastighetsområdet och IT-området.

Tabell 7.7 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	447 484	447 484
Förändring till följd av:		
Pris- och löneomräkning ¹	11 914	21 991
Förslag/beräknat anslag	459 398	469 475

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget.

7.7.3 90:4 Riksdagens fastigheter

Tabell 7.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	-	Anslags-sparande	-
2002	Anslag	-	Utgifts-prognos	-
2003	Förslag	50 000		
2004	Beräknat	51 095 ¹		

¹ Motsvarar 50 000 tkr i 2003 års prismet.

Sedan riksdagsförvaltningen tog över ägandet av riksdagens byggnader från byggnadsstyrelsen på 1980-talet har samtliga underhålls- och ombygg-

nadsåtgärder till största delen anslagsfinansierats. På senare år har dock en del större investeringsåtgärder finansierats via lån i Riksgäldskontoret. Sedan riksdagen återflyttade till Helgeandsholmen har fastighetsbeståndet dessutom successivt utökats, främst under 1990-talet. Bruttoarean i de av riksdagsförvaltningen ägda byggnaderna har sedan 1983 ökat ca 70 procent. Riksdagsförvaltningen är i dagens läge en relativt stor fastighetsägare, något som skiljer förvaltningen totalt från merparten av de statliga myndigheterna.

Riksdagens fastigheter är generellt sett väl underhållna och i gott skick. Detta gäller speciellt de fastigheter som byggts om under 1990-talet. De delar i fastighetsbeståndet som är äldre, i första hand riksbyggnaderna (östra och västra Riksdagshuset) men också byggnaderna i kvarteren Mars, Vulcanus, Cephalus och Mercurius, har nu nått en ålder som gör att större underhållsinsatser med säkerhet kommer att behöva genomföras under de närmaste åren. I fastighetsägandets natur ligger självklart att oförutsedda kostnader uppkommer, men under de senaste åren har dessa oförutsedda kostnader varit markant högre än tidigare. Förutom detta tenderar fastighetskostnader att variera mellan åren. Några större fastighetsprojekt som redan har lett till och också kommer att leda till ökade kostnader under de närmaste åren är exempelvis grundvattenåtgärderna vid Helgeandsholmen och ombyggnaden av bankkajen.

Ett större resursmässigt utrymme för planerade underhållsåtgärder i de nuvarande byggnaderna behövs därför för att hålla byggnaderna i gott skick. Variationen i kostnaderna gör att anslagsförbrukningen är svår att beräkna från år till år.

Som nämndes ovan har fastighetskostnaderna varierat mellan åren, och samtidigt belastat ramanslaget 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader, under ett antal år. Detta har inneburit att fastighetskostnaderna har jämförts och jämförts med övriga förvaltningskostnader för riksdagsförvaltningen. Anledningen till att riksdagsförvaltningen detta år aktualiserar frågan om fastighetskostnaderna är att andra delar i ramanslaget 90:3 har kommit i fråga för omprioriteringar och nedskärningar som en direkt följd av de ökade fastighetskostnaderna. Ovanstående är huvudanledningen till att fastighetskostnader som direkt beror på att riksdagsförvaltningen är fastighetsägare föreslås flyttas till ett nytt anslag. Detta innefattar underhållskostnader, reparatio-

ner, renoveringar, ombyggnationer, räntor, amorteringar och uppkommande akuta underhållsåtgärder som fr.o.m. 2003 bör finansieras via ett nytt anslag för riksdagens fastigheter.

Detta föranleder dock inte att anslaget 90:3 kan minskas. Redan i budgetpropositionen för 2002 aviserades svårigheter med att inrymma åtgärder av underhållskaraktär och investeringar på fastighetsområdet inom förvaltningsanslaget samt att riksdagsstyrelsen därför kunde ha anledning att återkomma med förslag till tilläggsbudget 2002. Något förslag till tilläggsbudget lämnas dock inte för 2002, däremot måste finansieringsfrågan lösas långsiktigt fr.o.m. 2003.

Kostnader för hyrda lokaler, samt kostnader som riksdagsförvaltningen skulle ha varit ålagd om förvaltningen hyrt samtliga lokaler, finansieras som tidigare via ramanslaget 90:3.

Resurserna för fastigheter behöver utökas för att säkerställa riksdagsförvaltningens funktioner för det parlamentariska arbetet samt för att bibehålla en beredskap för akut uppkomna behov av underhållsåtgärder.

Det nya anslaget för riksdagens fastigheter måste sättas på en sådan nivå att det garanterar att underhållsåtgärder, renoveringar, amorteringar och räntekostnader för de senaste årens

stora fastighetsåtgärder kan finansieras. Under 2003 har, utöver de driftkostnader som finansieras via hyresintäkter, beräknats kostnader för genomförande av vissa underhållsåtgärder, byggåtgärder, modernisering av utrustning, elanläggning, vatten och kyla. Behovet av underhållsåtgärder är återkommande. Vidare har medel bl.a. budgeterats för ombyggnation av bankkajen, ny kylanläggning, arbetsmiljörelaterad ombyggnad av postsorteringen samt kanalisering.

De främsta större investeringsprojekten är att säkra riksbyggnadernas grundläggning och en utbyggnad av reservkraftsanläggningen. Dessa projekt har beräknats till en total kostnad på ca 200 miljoner kronor för de närmaste åren och kommer att medföra ökade räntekostnader. Kostnaderna för bankkajen är av underhållskaraktär och kan därför inte finansieras genom upptagande av lån i Riksgäldskontoret.

Fastighetskostnaderna föreslås separeras från övriga löpande förvaltningskostnader eftersom dessa har en given nivå för riksdagsförvaltningen. Anslaget beräknas till en nivå på 50 miljoner kronor. Hyresintäkter som redovisas mot anslaget beräknas uppgå till 28 miljoner kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 7.9 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2001 utfall	2002 prognos	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	-	-	-	25 000
Nya förpliktelser:				
- Bankkajen	-	-	25 000	-
Infriade förpliktelser*:				
- Bankkajen	-	-	-	25 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	-	-	25 000	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	-	-	25 000	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Investeringsplan

Tabell 7.10 Investeringsplan för ramanslag 90:4 Riksdagens fastigheter

Miljoner kronor

	Total kostnad	Anskaffat t.o.m. 2001 ¹	Prognos 2002	Budget 2003	Beräknat 2004
Anläggningstillgångar, fastigheter		1 065,5	40,0	65,0	65,0
Summa investeringar		1 065,5	40,0	65,0	65,0
Lån i Riksgäldskontoret		13,3	40,0	65,0	65,0
Anslag		-	-	-	-
Summa finansiering		13,3	40,0	65,0	65,0

¹ Se även tabell 7.5 Investeringsplan för ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.

Investeringar i fastigheter budgetåret 2003 beräknas uppgå till 65 miljoner kronor.

7.7.4 90:5 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Mål

JO:s uppgifter är att, enligt instruktionen för Riksdagens ombudsmän, ha tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar. Ombudsmännens tillsyn bedrivs genom prövning av klagomål från allmänheten samt genom inspektioner och andra undersökningar, som ombudsmännen finner påkallade. Klagomålsprövningen, inspektionsverksamheten och den övriga initiativverksamheten samt den internationella verksamheten kan ses som olika verksamhetsgrenar hos Riksdagens ombudsmän.

Mål för verksamhetsgrenar

Verksamhetsgren: Rättslig tillsyn baserad på klagomål

Att med ytterligare höjd eller i vart fall bibehållen kvalitet i ärendehantering, fullgöra uppgifterna enligt instruktionen. Härvid skall särskild vikt läggas på att minska ärendebalanserna och förkorta den genomsnittliga handläggningstiden eller åtminstone hålla den på oförändrad nivå.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsförvaltningen är fastighetsägare vilket innebär extraordinära kostnader för fastighetsdrift, fastighetsunderhåll och stora fastighetsinvesteringar. Även kostnader för att bl.a. säkerställa riksbyggnadernas grundläggning har belastat förvaltningskostnadsanslaget. Fastighetskostnaderna bör separeras från övriga löpande förvaltningskostnader eftersom dessa har en given nivå för riksdagsförvaltningen. Riksdagsförvaltningen föreslår att fastighetskostnaderna separeras till ett särskilt anslag. Detta föranleder dock inte att anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* kan minskas i motsvarande grad.

Tabell 7.11 Låneram för riksdagsförvaltningen, ramanslag 90:4 Riksdagens fastigheter

Tusental kronor

	2003 ¹
Anläggningstillgångar, fastigheter	250 000
Föreslagen låneram	250 000

¹ Låneram för fastigheter på 130 000 tkr har överförts från ramanslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader.

Verksamhetsgren: Rättslig tillsyn på eget initiativ, bl.a. genom inspektioner

Att bedriva inspektionsverksamhet, som har en betydelsefull rättssäkerhetsfrämjande effekt, i minst samma omfattning som under 2001.

Verksamhetsgren: Internationellt samarbete

Att i omvärlden främja kunskapen om och förståelsen för konstitutionell kontroll genom parlamentariska ombudsmän.

Resultatbedömning

Resultat

Under perioden den 1 januari–den 31 december 2001 nyregistrerades 4 686 ärenden, en ökning med 172 ärenden (3,8 procent) jämfört med kalenderåret 2000. Antalet avgjorda ärenden uppgick till 4 675, vilket innebär en minskning med 47 (1,0 procent) jämfört med föregående år. De oavgjorda ärendena i balans var vid 2001 års utgång 846, en ökning från samma tidpunkt föregående år med 11 ärenden (1,3 procent). Under år 2001 har ett åtal väckts. 2 initiativärenden och 82 klagomålsärenden har överlämnats till annan myndighet för prövning och avgörande.

Antalet administrativa ärenden har ökat från 276 ärenden 2000 till 278 ärenden 2001.

En fortsatt ökning sker vidare av JO:s internationella engagemang och kontakter. Dessa redovisas översiktligt i JO:s ämbetsberättelse 2001/02, s. 27–30.

Antalet inkomna klagomålsärenden under de första fyra månaderna 2002 var 1 517, en minskning med 86 i förhållande till samma period år 2001.

Analys och slutsatser

Såvitt JO kan bedöma har JO under 2001 kunnat fullgöra uppgifterna enligt instruktionen med bibehållen hög kvalitet i ärendehandläggningen och i inspektionsverksamheten.

JO har även under 2001 sett över verksamheten för att finna effektivare och mera rationella metoder för ärendehantering, administration,

information och service utan att eftersätta kraven på rättssäkerhet och på en bra arbetsmiljö.

Revisionens iakttagelser

Riksdagens revisorer har inte haft några synpunkter på Riksdagens ombudsmäns årsredovisning 2001 utan funnit den i allt väsentligt rättvisande.

Konstitutionsutskottets behandling av justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Konstitutionsutskottet behandlade Justitieombudsmännens ämbetsberättelse för tiden den 1 juli 2000–den 30 juni 2001 i betänkande 2000/01:KU13. Utskottet anförde därvid följande: ”Den av utskottet företagna granskningen har inte gett anledning till något särskilt uttalande.”

Budgetförslag

Tabell 7.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	46 032	Anslags-sparande	1 997
2002	Anslag	51 897 ¹	Utgifts-prognos	53 948
2003	Förslag	56 426		
2004	Beräknat	58 755 ²		

¹ Varav 2 800 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

² Motsvarar 57 493 tkr i 2003 års prisenivå.

Riksdagens ombudsmäns resursbehov styrs av bl.a. ärendetillströmningen och JO:s initiativ- och inspektionsverksamhet, men också av ärendenas genomsnittliga svårighetsgrad och av den servicenivå som bör upprätthållas gentemot allmänheten och myndigheterna. Viss betydelse har även omfattningen av ombudsmännens internationella kontakter och engagemang, bl.a. för spridning av Sveriges unika erfarenheter av ett utvecklat system för tillsyn genom parlamentariska ombudsmän. Vid medelsberäkningen har Riksdagens ombudsmän utgått ifrån att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden – bl.a. avseende ärendemängden – inte kommer att inträffa.

Vad gäller lönekostnaderna bygger beräkningen på att anslaget nivå varaktigt skall anpassas till den kostnadsnivå som nåtts genom de senaste årens lönerevisioner, vilka speglar den allmänna lönekostnadsutvecklingen inom rättsväsendet. Mycket stor betydelse för resursbehovet har också de under de senaste åren brant stigande kostnaderna för statens avtalsförsäkringar på grund av myndighetens åldersstruktur.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsstyrelsen betonar vikten av att löneutvecklingen vid JO inryms inom givna budgetramar. En nivåhöjning av anslaget bör ske 2003 för att inte betydande verksamhetsmässiga konsekvenser skall uppstå. Riksdagsstyrelsens förslag till nivåhöjning är lägre än det av JO framlagda budgetförslaget.

Tabell 7.13 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 90:5 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	49 097	49 097
Förändring till följd av:		
- Pris- och löneomräkning ¹	1 334	2 441
- Löne och pensionskostnader ²	5 995	7 217
Förslag/beräknat anslag	56 426	58 755

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget.

² Löne- och pensionskostnader redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Dock har för 2003 avdrag gjorts för löneomräkning avseende löner 2001 och 2002 med 1 066 tkr.

7.7.5 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tabell 7.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2001	Utfall	85 809	Anslags-sparande	
2002	Anslag	86 990 ¹	Utgifts-prognos	82 430
2003	Förslag	87 597		
2004	Beräknat	89 497 ²		

¹ Varav 3 474 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2003.

² Motsvarar 87 597 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget avser att täcka kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor.

Från anslaget betalas också driftskostnader för de kungliga slotten utom rent fastighetsunderhåll, som finansieras av Statens fastighetsverk. Stockholms slott är Konungens officiella resi-

dens och används för representation. Delar av slottet visas för allmänheten. En del av Drottningholms slott används av Konungen och hans familj som bostad och en annan del visas för allmänheten. I Ulriksdals slott har lokaler upplåtits till Världsnaturfonden. Slottet är även öppet för allmänheten och används bl.a. för utställningar. I anslutning till slottet finns en utställningslokal och det s.k. Orangeriet. Haga slott är upplåtet till regeringen som bostad för prominenta gäster från utlandet. Gripsholms slott utnyttjas som museum och för utställning av en del av svenska statens porträttsamling. Strömsholms slott och Tullgarns slott visas för allmänheten. Rosersbergs slott disponeras till större delen av Statens räddningsverk. De två översta våningarna i slottet har dock fått behålla sin ursprungliga karaktär och visas för allmänheten. Från anslaget betalas vidare Husgerådskammarens underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten men som disponeras av Konungen. Husgerådskammaren förvaltar även de Bernadotteska familjestiftelsernas bestånd av möbler, konst och konstantverk samt administrerar Bernadottebiblioteket.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kungliga hov- och slottsstaten skall enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Tyngdpunkten skall läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts när det gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av medelsbehovet.

Verksamhetsberättelsen för 2001 visar att den kungliga familjens program har varit fortsatt omfattande. Efterfrågan på medverkan vid olika aktiviteter är betydligt större än vad som går att tillgodose. Ca 1 000 seriösa inbjudningar har under året kommit in från institutioner, organisationer och företag. Under året genomfördes utgående statsbesök till Belgien och EU i maj och till Ryssland i oktober. Ett inkommande statsbesök från Tyskland hade planerats och förberetts men inställdes kvällen innan p.g.a. händelserna i New York den 11 september. Under det första halvåret, då Sverige var ordförandeland i EU, gav

Konungen audiens för ett stort antal statschefer och premiärministrar. Bl.a. togs Rysslands president Putin och USA:s president Bush med maka emot. I samband med EU-toppmötet i Göteborg gav Konungen lunch för EU-ländernas stats- och regeringschefer, utrikesministrar och finansministrar liksom för ett antal EU-kommissionärer och höga tjänstemän.

Ståthållarämbetet har vidtagit särskilda åtgärder när det gäller underhållet av de kungliga slottens parker. Bl.a. har stora underhålls- och anläggningsarbeten i Drottningholmsparken - Världsarvet - genomförts och en vårdplan har tagits fram för Rosersbergs slott.

Husgerådskammaren har förstärkt föremålsvården. Som ett led i arbetet med plan för restvärdesräddning har flertalet av lustslottens samlingar inventerats. Därvid har ett urval gjorts av de föremål som i första hand bör räddas vid eventuell brand. Arbetet med de vävda tapeterna inför utställningen *Krig och kärlek på tapeten 2002* har varit mycket tidskrävande.

Under året har de kungliga slotten tagit emot ca 700 000 besök. Det är en minskning med ca 100 000 besökare i förhållande till 2000.

Slutsatser

Omfattande investeringar har gjorts för att förbättra säkerheten på Stockholms slott. De säkerhetshöjande åtgärderna medför ökade kostnader för drift, övervakning och underhåll. På tilläggsbudgeten i denna proposition (finansplan m.m. avsnitt 9) har därför regeringen föreslagit att anslaget ökas med 3 000 000 kronor. I tilläggsbudgeten har även en teknisk justering av pris- och löneomräkningen för 2002 gjorts. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i 2003 års vårproposition betr. det ytterligare medelstillskott som kan behövas för de säkerhetshöjande åtgärderna.

Tabell 7.15 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	83 516	83 516
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 514	3 359
Beslut	1 429	1 460
Övrigt	1 138	1 163
Förslag/beräknat anslag	87 597	89 497

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2003 uppgår till 87 597 000 kronor. Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

7.7.6 90:6 Regeringskansliet m.m.

Tabell 7.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	3 253 440	Anslags-sparande	144 076
2002	Anslag	5 048 549 ¹	Utgifts-prognos	5 000 142
2003	Förslag	5 180 433		
2004	Beräknat	5 403 502 ²		

¹ Varav 75 400 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2002 och en minskning med 25 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2003. Från och med 2002 ingår Utrikesdepartementets anslag, tidigare 5:1 under utgiftsområde 5.

² Motsvarar 5 284 585 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, utrikesrepresentationen, kommittéväsendet, andra utredningar m.m. Anslaget fördelas mellan Statsrådsberedningen, de tio departementen, Regeringskansliets förvaltningsavdelning och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.)

Revisionens iakttagelser

Riksdagens revisorer, som granskar Regeringskansliet, har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2001 avseende Regeringskansliet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 7.17 Offentligrättslig verksamhet
Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2001	18 377	18 377	0	25 000	25 000	0
Prognos 2002	37 000	37 000	0	25 000	25 000	0
Budget 2003	50 000	50 000	0	25 000	25 000	0

Inkomsterna för expeditionsavgifterna, ansökningsavgifter samt ansökningsavgifter för viseringar beräknas 2003 till 75 miljoner kronor. Intäkter från viseringar som kommer att utföras på uppdrag av andra länder inom ramen för Schengensamarbetet förväntas 2003 uppgå till högst 13 miljoner kronor och skall täcka kostnader för denna verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringskansliets verksamhet

Regeringskansliet består av Statsrådsberedningen, tio departement och Regeringskansliets förvaltningsavdelning. Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéerna, hade vid utgången av 2001 sammanlagt drygt 4 300 tjänstgörande. Av Regeringskansliets tjänstgörande var ca 140 personer (3,3 procent) politiskt anställda.

De förändringar som påverkat Regeringskansliets verksamhet och organisation under 1990-talet fortsätter att ställa nya och utökade krav på arbetets innehåll och omfattning. De allt högre kraven är resultatet av både nationella och internationella förändringar. Under 2001 har naturligtvis ordförandeskapet medfört de mest tydliga förändringarna. Men EU-medlemskapet i allmänhet påverkar också i hög grad det dagliga arbetet i Regeringskansliet.

Riksdagen beviljade för 2000 och 2001 Regeringskansliet 835 miljoner kronor extra i förvaltningsanslag för att förbereda och genomföra Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd. De extra tillförda medlen finansierade kostnaderna för mötesverksamheten i Sverige samt kostnaderna för de extra press-, informations- och kultursatsningarna. För åren 2000 och 2001 ingick dessa extra medel i fördelningen av Regeringskansliets anslag. Regeringskansliets anslag 90:5

Regeringskansliet m.m. och anslaget 5:1 *Utrikesförvaltningen* uppgick därmed för 2000 till 4 467 miljoner kronor och för 2001 till 5 140 miljoner kronor.

För att klara arbetet med ordförandeskapet våren 2001 gjorde flera departement, särskilt Utrikesdepartementet, interna omprioriteringar inom ramen för ordinarie förvaltningsanslag. Ytterligare information om det svenska ordförandeskapet i EU återfinns i regeringens skrivelse till riksdagen Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd första halvåret 2001 (skr. 2001/02:105).

Även Sveriges medverkan i andra internationella organisationer och deltagande i internationella förhandlingar inom olika områden ställer krav på betydande arbetsinsatser och påverkar allt fler politikområden. Både EU-arbete och andra internationella arbetsinsatser fortsätter således att ställa höga krav på organisation och kompetens, en utveckling som förväntas fortgå.

En annan viktig faktor som påverkat Regeringskansliets arbete är den ökade ambitionen med styrningen av myndigheterna i form av krav på resultatredovisning, tätare myndighetsdialoger etc. Styrformerna utvecklas och påverkar myndighetsstyrningen i form av budgethandläggning, beredning av sakfrågor, ärendehantering, internationella frågor, konsekvensberäkningar m.m. Sammanhängande med myndighetsstyrningen är den reformering av budgetprocessen som pågått under 1990-talet och vars utveckling kontinuerligt pågår. Nya inslag med syfte att förbättra beslutsunderlag och utvärdering har tillkommit, t.ex. resultatskrivelser till riksdagen.

Regeringskansliets förmåga att hantera extrema situationer i fredstid har aktualiserats i och med händelserna den 11 september 2001. Inom ramen för det arbete som sker i samhället i stort förstärks samordningsförmågan och informationsberedskapen. Vidare ägnas frågor om bl.a.

utbildnings- och övningsverksamheten, telekommunikationer och IT-stöd, lokaler, reservkraft samt underrättelse- och delgivningsfunktionen särskild uppmärksamhet.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete inom Regeringskansliet är nödvändigt för att kunna möta behov av kompetens och kraven på arbetsinsatser. Utbildningsinsatser görs kontinuerligt inom en rad centrala områden, bl.a. myndighetsstyrning, budgetprocessen, internationellt arbete, ekonomisk styrning, lagstiftning och beredningsprocessen. Ledningsfunktionerna har en central roll. Varje ny chef erbjuds särskilt anpassade introduktionsprogram som senare följs upp med chefsutvecklingsprogram inom olika områden, som arbetsgivarrollen, ledarskap och rollen som verksamhetsföreträdare. Även handläggare erbjuds introduktion och vidareutbildning. Inför och under ordförandeskapet har utbildningsverksamheten fokuserat på EU-relaterad utbildning. Ett utvidgat aspirantprogram i Regeringskansliet avses starta under hösten 2002.

Arbetsmiljöarbetet har fortsatt. Bland annat har Regeringskansliet genomfört ett särskilt projekt för systematiskt arbetsmiljöarbete. Vidare har särskild utbildning i arbetsmiljö skett för chefer och samtliga skyddsombud. En handlingsplan för jämställdhet har lämnats till jämställdhetsombudsmannen. Mångfaldsarbetet inom myndigheten fortsätter. Arbetet med att främja lika rättigheter och motverka diskriminering bedrivs även på annat sätt. Regeringen har i proposition till riksdagen (prop. 2001/02:142) föreslagit att det tydliggörs att upphandlande enheter får ställa särskilda kontraktsvillkor till exempel genom antidiskrimineringsklausuler. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete för att anpassa upphandlingarna till de nya möjligheterna.

Regeringskansliets internrevision är placerad i Statsrådsberedningen och rapporterar till förvaltningschefen. Våren 2002 beslutades om en ny inriktning och förstärkning av internrevisionen. Uppdraget vidgades samtidigt som ansatsen blev mer förebyggande och rådgivande. Internrevisionen ska genomföra granskningar av och bedöma styrkan i de interna kontrollsystemen inom Regeringskansliet. Bedömningarna skall göras utifrån målen att myndigheten skall ha god verksamhetsstyrning, efterlevnad av legala krav och andra styrdokument samt att myndigheten skall ha tillförlitlig ekonomisk redovisning och rapportering.

Utvecklingen inom IT-området i Regeringskansliet fortsätter. Inför ordförandeskapet gavs högsta prioritet åt att säkerställa ett fungerande IT-stöd. I och med att ordförandeskapet nu är över inriktas arbetet på att skapa ett mer effektivt verksamhetsstöd och på att öka kostnadseffektiviteten. Hög prioritet har en upprustning av IT-stödet till utlandsmyndigheterna. Samtidigt har informationssäkerhetsfrågor aktualiserats inom ramen för det arbete som sker gällande krishantering.

Inför sammanslagningen den 1 januari 2002 av Utrikesdepartementets förvaltningsanslag och Regeringskansliets förvaltningsanslag utarbetades en ny process för verksamhetsplanering och medelsfördelning inom Regeringskansliet. Syftet med Regeringskansliets verksamhetsplanering och uppföljning är bl.a. att vara ett stöd i departementens egen styrning och ledning samt att ge ett underlag för fördelning av Regeringskansliets anslag.

Regeringen beslutade den 21 september 2001 (SB2001/8259) att genomföra ett projekt för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet. Projektet skall avrapporteras under hösten 2002. Projektet är en naturlig fortsättning på tidigare utvecklingsarbete inom Regeringskansliet. Förslagen skall syfta till ett effektivare utnyttjande av Regeringskansliets resurser för att skapa utrymme för att tillgodose behovet av ökade resurser för kärnverksamheten och för att möta krav på nya insatser, utan att det samlade resursbehovet behöver öka i den takt som skett under 1990-talet. Projektet kommer bland annat att behandla frågor kring ledningsfunktionerna i departementen och förvaltningsavdelningens roll.

Utvecklingen av Regeringskansliets verksamheter åren 1997-2001 visas i tabellen på nästa sida. Under första halvåret 2001 fokuserades verksamheten i Regeringskansliet på ordförandeskapet i EU:s ministerråd, vilket påverkat Regeringskansliets övriga resultat och verksamheter i förhållande till tidigare år. Av tabellen framgår att under 2001 har regeringen avgjort 10 521 regeringsärenden. Antalet diarieförda ärenden och handlingar totalt i Regeringskansliet minskar. Antalet regeringsärenden har, efter att ha minskat sedan 1998, ökat under 2001. Däremot har antalet utredningsbetänkanden som publiceras i SOU-serien minskat. Även antalet interpellationssvar och frågesvar till Riksdagen har, efter att ha ökat sedan 1997/98, minskat under 2001.

Tabell 7.18 Resultatinformation i Regeringskansliet

	1997	1998	1999	2000	2001
Antal tjänstgörande	4 149	4 025	4 220	4 472	4 333
- varav politiskt anställda	127	111	126	159	142
Antal diarieförda ärenden/handlingar*	220 632	202 745	205 476	187 165	183 737
- varav UD-handlingar	153 022	145 746	140 200	121 990	111 576
Regeringsärenden	9 373	9 946	9 007	8 272	10 521
- varav propositioner	187	191	156	185	188
- varav författningar	951	1 305	865	922	897
- varav kommittédirektiv m.m.	235	215	279	239	242
- varav regleringsbrev m.m.	1 787	2 038	2 038	1 954	1 878
Interpellationssvar	350	267	376	425	278
Frågesvar till RD	923	1 024	1 104	1 469	1 259
SOU-serien	194	170	151	127	110
Ds-serien	88	53	78	73	77

*Inom UD förs ett ärendediarium för regerings- och regeringskansliärenden. I UD:s huvuddiarium, skrivsediariet registreras varje enskild handling med ett eget diarienummer och varje ärende kan alltså omfatta flera diarienummer. UD:s statistik är därför inte direkt jämförbar med övriga departements.

Regeringskansliets resultat, verksamhet och arbete under 2001 redovisas i Regeringskansliets årsbok 2001. Årsboken innehåller en fyllig resultatinformation i form av bl.a. tabeller med statistik.

Utrikesrepresentationen

Utrikesrepresentationen består av 100 utlandsmyndigheter, varav 84 är ambassader, 10 konsulat och 6 representationer/delegationer. Sverige har diplomatiska förbindelser med 191 länder (april 2002), det vill säga med i stort sett alla erkända stater. Det betyder att i nära hälften av dessa finns en svensk ambassad. Ännu en grupp är honorärkonsulaten, som är cirka 400 till antalet.

Antalet utlandsmyndigheter har minskat något sedan 1990 då antalet var 103. Förändringarna är dock större än så. De politiska omvälvningarna i Europa under slutet av åttiotalet och under nittiotalet, Sveriges inträde i EU och den tilltagande globaliseringen inklusive utvecklingen av informationsteknologin är förändringar i omvärlden som starkt har påverkat den svenska utrikesrepresentationen. I åtta länder, företrädesvis i Europa, finns ambassader som inte fanns 1991. Sedan 1990 har 16 ambassader lagts ned och 15 nya har inrättats. Antalet mindre utlandsmyndigheter har ökat. Av myndigheterna är 37 bemannade med tre utsända, i vissa fall endast med två.

Samtidigt har representationerna och delegationerna fått en ökad personalstyrka. Vid EU-representationen finns ett 30-tal utsända med en annan huvudman än Utrikesdepartementet, merparten från andra departement. Detta förhållande är ett exempel på utrikesrepresentationens utvidgade roll.

Under 2001 avvecklades ambassaderna i Lima, Tunis, Beirut och vid Heliga Stolen. Ambassaden i Kuwait flyttades till Abu Dhabi. Sveriges representation i Tunis och vid Heliga Stolen sköts nu av Stockholmsbaserade ambassadörer.

Sverige upprättar som första EU-land en utlandsmyndighet, ett generalkonsulat, i Kaliningrad. Detta kan på grund av Schengensamarbetet komma att innebära att generalkonsulatet får hantera en stor mängd viseringar för ryska medborgare till andra EU-länder främst till Tyskland.

Som ett led i ökade insatser för att främja Sverige och svensk export öppnas ett generalkonsulat i Kanton under senhösten 2002. Generalkonsulatet har finansierats genom omprioriteringar inom regionen bland annat genom att resurser fördelats från myndigheterna i Hongkong och Seoul.

Den svenska utrikesförvaltningens struktur anpassas således kontinuerligt till politiska och ekonomiska förändringar i omvärlden. Under senare år har antalet fora att verka inom ökat och antalet länder och samarbetspartners har blivit fler, inte minst genom EU-medlemskapet.

Hösten 2001 tillsattes en utredning inom Utrikesdepartementet, den s.k. Kriterieutredningen. Utredningen har i sin rapport mars 2002 föreslagit en metod och kriterier för att bedöma och ta ställning till Sveriges närvaro i världen. Företrädare för Utrikesdepartementet redovisade rapporten för Riksdagens utrikesutskott i april 2002.

Som regel är medlemsländerna i EU representerade i varandras länder. Förhandlingarna om utvidgning av unionen bedrivs med sikte på att kunna slutföras med upp till tio kandidatländer senast i slutet av 2002. Målet är att de första länderna skall kunna delta som medlemmar i valet till Europaparlamentet 2004.

Ett annat viktigt skäl för Sverige att vara representerat i ett land kan vara att stödja utvecklingen mot demokrati och mänskliga rättigheter.

Utrikesförvaltningen har ett nära samarbete med bl.a. Migrationsverket och Sida.

Regeringskansliets upphandlingsverksamhet

I bet. 2001/02:KU2 har konstitutionsutskottet behandlat Riksdagens revisorers förslag om Regeringskansliets upphandling av konsulter (förs. 2000/01:RR13). Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna, dels vad utskottet anfört om kunskap och samordning samt om hanteringen av upphandlingsärenden och tillämpningen av upphandlingslagen, och dels vad utskottet anfört om åiterrapportering till riksdagen senast hösten 2002.

Redogörelse för åtgärder på upphandlingsområdet

Regeringskansliet inledde våren 1999 ett omfattande arbete inom myndigheten för att förbättra den offentliga upphandlingen. Syftet med arbetet var att säkerställa att den offentliga upphandlingen följde reglerna för sådan verksamhet och att den var affärsmässig. Sedan hösten 2000, när Riksdagens revisorer genomförde sin granskning av Regeringskansliets upphandlingar, har ett antal åtgärder vidtagits.

Förvaltningsavdelningens upphandlingssektion har byggts ut med tre årsarbetskrafter. Sektionen har i dag bättre förutsättningar än tidigare att möta departementens behov av stöd vid upphandlingar. Behovet av upphandlingsstöd ses regelbundet över i samband med Regeringskansliets verksamhetsplanering.

Inom upphandlingssektionen har det inrättats en stödfunktion för departementen. När en upphandling anmäls till upphandlingssektionen utses en särskild upphandlingsexpert. Departementen kan här på ett snabbt och enkelt sätt komma i kontakt med en expert i frågor om upphandling och avrop från ramavtal.

Internutbildningen i upphandlingsfrågor har intensifierats. Upphandlingsfrågor ingår numera regelmässigt i Regeringskansliets introduktionsutbildning för handläggare och i kommittéutbildningen. Därutöver har en övergripande upphandlingskurs anordnats vid fyra tillfällen.

Upphandlingsstödet på intranätet har byggts ut. Där återfinns råd och anvisningar för alla delar i upphandlingsprocessen samt mallar för samtliga upphandlingsdokument.

Som ett led i den löpande uppföljningen av verksamheten tillfrågas anbudsgivarna efter varje större upphandling hur de bedömer Regeringskansliet som upphandlare.

Som stöd till departementen har Regeringskansliet tecknat ytterligare ramavtal med olika leverantörer. Under 1999 har Regeringskansliet tecknat sex ramavtal och under 2000 och 2001 ett drygt fyrtiotal ramavtal. Ramavtalen redovisas på Regeringskansliets intranät. De nya ramavtalen preciserar vilka konsulttjänster som kan avropas från avtalen. För att konsultinsatserna skall kunna utvärderas utses för varje ramavtal en avtalsansvarig och en kontaktperson. Deras erfarenheter används både vid avrop från ramavtalen och vid kommande upphandlingar.

För gemensamma upphandlingar beslutar förvaltningschefen om en upphandlingsplan. Departementens ledning får genom upphandlingsplanen information om planerade och pågående upphandlingar. I upphandlingsplanen anges vem som är ansvarig för upphandlingen och vem som är ansvarig för själva sakfrågan. Av planen framgår dessutom vem inom upphandlingssektionen som skall granska förfrågningsunderlaget och vem som skall besluta om leverantörer. I planen anges planerad avtalsstart och hur långt de enskilda upphandlingarna har kommit. Upphandlingsplanen skall från och med hösten 2002 ses över varje månad. Ett beslut om upphandlingsplan skall beredas inom Regeringskansliet.

Tydliga uppgifter om vilka konsulter som anlitas av Regeringskansliet och kommittéerna kan för varje departement hämtas från ekonomisystemet. Från ekonomisystemet kan också per departement hämtas tydliga uppgifter om storle-

ken på de konsulterställningar som Regeringskansliet betalat till andra statliga myndigheter.

Särskilda insatser görs löpande för att höja upphandlingskompetensen hos den sektion inom Regeringskansliets förvaltningsavdelning som ansvarar för stöd och service till kommittéerna.

Regeringen verkar inom Europeiska unionen för att reglerna om upphandling skall göras tydligare. Det gäller bl.a. reglerna om upphandling av finansiella tjänster i samband med utgivning eller omsättning av värdepapper och andra finansiella instrument.

För att säkra kvaliteten i viktigare upphandlingar bereds för närvarande ett förslag om ändring i Regeringskansliets föreskrifter om upphandling. Förslaget innebär att departementen skall samråda med förvaltningsavdelningen om samtliga tjänsteupphandlingar som överstiger fyra prisbasbelopp – även de som omfattas av sekretess. Samrådsskyldigheten gäller val av upphandlingsform och därmed också tillämpligheten av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling. För upphandlingar över tröskelvärdet gäller generellt att samråd skall ske om såväl val av upphandlingsform som utformning av förfrågningsunderlag och avtal. Samrådet med förvaltningsavdelningen skall dokumenteras.

Förvaltningsavdelningen kommer under hösten 2002 att tillföras en affärschefsfunktion. Detta görs för att stärka såväl kontrollen av upphandlingsverksamheten och samordningen inom Regeringskansliet som uppföljningen och förvaltningen av ingångna avtal. I uppgiften ingår att svara för samråd med departementen och fortlöpande följa upp den juridiska och affärsrättsliga utvecklingen av Regeringskansliets upphandlingsverksamhet. Vidare ingår uppgiften att skapa enhetlighet i frågor om dokumentation i upphandlingsärenden och utforma rutiner för upphandlingsprocessen.

En arbetsgrupp inom förvaltningsavdelningen lämnade våren 2002 förslag till förbättringar i fråga om möjligheterna att med hjälp av diarieföringssystemet återsöka och upprätta statistik över upphandlingar. Syftet är att Regeringskansliet skall få enhetliga rutiner för registrering av upphandlingsärenden. Arbetet med utformningen av det tekniska systemet pågår och beräknas kunna slutföras under hösten 2002. I det fortsatta arbetet skall det även övervägas hur diarieföringssystemet skall samordnas med systemet för kontroll och uppföljning av genomförda

upphandlingar. Redan i dagsläget registreras samtliga upphandlingar i diarieföringssystemet. Uppgifter om inköp och leverantörer registreras i ekonomi- och redovisningssystemet. Informationen i ekonomi- och diarieföringssystemen kommer på sikt att ytterligare samordnas, så att det blir möjligt att koppla ett visst diariefört upphandlingsärende till ett betalningsunderlag i ekonomisystemet. Samordningen av informationen i de två systemen kommer att underlätta den interna uppföljningen av upphandlingsverksamheten.

Regeringen anser att den föreslagna skyldigheten för departementen att samråda med förvaltningsavdelningen om upphandlingar som överstiger fyra prisbasbelopp ger ett bättre underlag för redovisning av upphandlingar som omfattas av sekretess än om motsvarande uppgifter skulle tas in i upphandlingsregistret. Eftersom samrådet med förvaltningsavdelningen skall dokumenteras, kan uppgifter om de upphandlingar som omfattats av sekretess i efterhand redovisas i Regeringskansliets årsbok.

Anslag som regeringen disponerar och fördelar

I bet. 2001/02:KU5 har konstitutionsutskottet behandlat Riksdagens revisorers förslag om anslag som regeringen disponerar och fördelar (förs. 2000/01:RR14). Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna vad revisorerna anfört om

- regeringen som bidragsfördelare,
- beslutsunderlag och resultatrapportering,
- regeringens bidragshantering,
- redovisning och revision,
- en samlad översyn av föreskrifter m.m.

En del av dessa frågor har samband med det tidigare nämnda projektet för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet (SB2001/8259). Projektet kommer att avrapporteras under hösten 2002 och kommer att ligga till grund för ytterligare utredningsarbete så att beslutsunderlaget blir fullödigt. Regeringen kommer därefter att ta ställning till vilka nya eller ändrade regler eller rutiner som behövs i ämnet. Regeringens ställningstagande kommer att redovisas för riksdagen senast i budgetpropositionen för 2004.

Myndigheten Regeringskansliet

I bet. 2001/02:KU32 har Konstitutionsutskottet behandlat Riksdagens revisorers granskning av myndigheten Regeringskansliet (förs. 2001/02:RR4). Riksdagen har givit regeringen tillkänna att den bör påbörja en utvärdering av resultaten av sammanslagningen till en myndighet, se över frågor kring förvaltningsavdelningens roll och ledningsfunktionerna på departementen samt lämna en resultatredovisning för Regeringskansliet inklusive en redovisning av utvecklingsarbetet och kompetensförsörjningen.

Redan i nuläget vill regeringen informera riksdagen om sin avsikt att under 2002 och 2003 låta genomföra en översyn av effekterna av sammanslagningen till en myndighet. Vad gäller frågor om förvaltningsavdelningens roll och ledningsfunktioner på departementen kommer dessa att prövas inom Regeringskansliet efter den översyn som nu görs av projektet för effektivisering och rationalisering. Regeringskansliets årsbok innehåller redan en redovisning av Regeringskansliets verksamhet med fyllig information om resultat, utvecklingsarbete och kompetensförsörjning.

Övrigt²

I februari 2002 lämnades betänkandet Guide på Internet – ett stöd för medborgarens möte med det offentliga (SOU 2002:20), i vilket den särskilde utredaren bl.a. föreslår att driften av SverigeDirekt, rättsinformationssystemet och Samhällsguiden samordnas och placeras inom Statskontoret. Denna verksamhet har tidigare funnits inom Regeringskansliet.

Verksamheten avseende portalen SverigeDirekt och samordningsansvaret för rättsinformationssystemet samt Regeringskansliets del av ansvaret för Samhällsguiden överförs från Regeringskansliet till Statskontoret den 1 januari 2003. Med anledning av detta överförs 8,8 miljoner kronor från anslaget till utgiftsområde 2, anslag 1:4 *Statskontoret*. Statskontoret tar därmed över även de arbetsuppgifter som enligt rättsinformationsförordningen (1999:175) åligger samordningsmyndigheten.

Regeringen redovisade i proposition Samhällets säkerhet och beredskap (prop. 2001/02:158) hur Regeringskansliets förmåga att hantera extrema situationer i fredstid bör förstärkas. Krishanteringsförmågan inom Regeringskansliet skall stärkas. För detta ändamål överförs till anslaget 10 miljoner kronor från utgiftsområde 6 anslag 6:5 *Civilt försvar*.

Utgifter för räntor, amorteringar och vissa underhållsåtgärder för verksamheten som omfattar statsflygplanen, vilka idag belastar anslaget, skall fr.o.m. den 1 januari 2003 belasta Försvarsmakten. Utgiftsområdet 6 anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* tillförs 25 miljoner kronor. Finansiering sker genom motsvarande minskning av anslaget.

Anslaget tillförs 10 miljoner kronor för ökad internationell verksamhet inom Försvarsdepartementet. Finansiering sker genom motsvarande minskning av utgiftsområdet 6 anslag 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* (6 miljoner kronor) och 6:5 *Civilt försvar* (4 miljoner kronor).

Anslaget tillförs också 13 miljoner kronor för viseringsverksamhet vid det planerade generalkonsulatet i Kaliningrad. Finansiering sker genom ökade intäkter från de viseringar som kommer att utföras på uppdrag av andra länder inom ramen för Schengensamarbetet.

Under 2003 förs 2 miljoner kronor till anslaget 5:16 *EU-information m.m.* Motsvarande belopp återförs 2004 till anslaget 90:6 *Regeringskansliet m.m.*

Sammantaget innebär detta att regeringen föreslår att anslaget för 2003 uppgår till 5 180 433 kronor. Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

² En teknisk nedjustering av anslaget på 29,8 miljoner kronor görs p.g.a. förändringar av valutakurser.

Tabell 7.19 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 90:6 Regeringskansliet m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	4 998 149	4 998 149
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	168 905	285 177
Beslut	45 144	150 656
Överföring till/från andra anslag	-15 800	-14 156
Övrigt	-15 965	-16 324
Förslag/beräknat anslag	5 180 433	5 403 502

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

7.7.7 90:7 Stöd till politiska partier

Tabell 7.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2001	Utfall	139 953		3 824
2002	Anslag	141 400 ¹	Utgifts- prognos	138 134
2003	Förslag	145 200		
2004	Beräknat	145 200		

¹ Inklusivt en minskning med 3 800 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2002.

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet som i princip är avsett endast för partier som är företrädna i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Nu gällande belopp fastställdes till sin nuvarande nivå 1996 (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:KU1, rskr. 1996/97:85).

På tilläggsbudget i 2002 års ekonomiska vårproposition (prop. 2001/02:100) sänktes anslaget med 3 800 000 kronor för att finansiera en ökning av anslaget 46:1 *Allmänna val*.

Regeringens överväganden

För 2003 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 145 200 000 kronor.

7.7.8 90:8 Expertgruppen för EU-frågor

Tabell 7.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2001	Utfall			
2002	Anslag	9 000	Utgifts- prognos	5 922
2003	Förslag	9 179		
2004	Beräknat	9 382 ¹		

¹ Motsvarar 9 179 tkr i 2003 års prisnivå.

Expertgruppen för EU-frågor är en ny myndighet vars verksamhet regleras i förordningen (2001:204) med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor. Myndigheten har valt att arbeta under beteckningen Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps).

Expertgruppens kansli har under våren 2002 varit under uppbyggnad. Utfallet för året förväntas därför bli lägre än vad som tidigare beräknats. Kansliet består av sju personer, varav tre forskare och en utredare. Myndigheten är lokaliserad till Stockholms universitet.

Expertgruppens verksamhet syftar till att initiera och bedriva forskning, utvärdering och analys av EU:s politik inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik. Styrelsen har identifierat ett antal projekt som kommer att inledas under 2002. Ifråga om vissa av dessa projekt avser myndigheten att utlysa forskningsanslag som är sökbara för intresserade forskare. Exempel på forskningsprojekt som hittills startat gäller kompetensfördelningen inom Europeiska Unionen, EG:s konkurrensrätt och Kommissionens framtida roll. Kansliet har vidare initierat en kartläggning av pågående europapolitisk forskning inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik.

Regeringens överväganden

För 2003 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 9 179 000 kronor. Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Bilaga 1

Förteckning över
Sveriges
utlandsmyndigheter samt
ackrediteringar för de
Stockholmsbaserade
ambassadörerna

Bilaga 1

Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

Innehållsförteckning

1.1	Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna	5
I.	Beskickningar	5
II.	Delegationer.....	6
III.	Karriärkonsulat.....	6
IV.	Stockholmsbaserade ambassadörer	6

1.1 Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

I. Beskickningar

(sidoackrediteringar inom parentes)

Abidjan

(Ouagadougou, Freetown, Monrovia)

Abu Dhabi

(Doha, Manama)

Abuja

(Accra, Niamey, Porto Novo, Lomé)

Addis Abeba

(Djibouti, Asmara)

Alger

Amman

Ankara

(Baku)

Athén

Bagdad**

Bangkok

(Rangoon, Vientiane, Phnom-Penh)

Belgrad

(Skopje)

Berlin

Bern

(Vaduz)

Bogotá D.C.

(Caracas, Quito, Panamá)

Brasilia

(Paramaribo)

Bryssel

Budapest

Buenos Aires

(Asunción, Montevideo, La Paz)

Bukarest

(Chisinau)

Canberra

(Wellington)

Colombo*

Dakar

(Banjul, Bissau, Praia, Bamako, Conakry)

Damaskus

(Beirut)

Dar es Salaam

(Antananarivo)

Dhaka

Dublin

Gaborone

Guatemala

(San Salvador, Tegucigalpa, Belmopan, San José)

Haag

Hanoi

Harare

(Lilongwe, Port Louis)

Havanna

Helsingfors

Islamabad

Jakarta

Kampala

Kairo

(Alexandria****, Khartoum)

Kiev

Kinshasa

(Bangui, Brazzaville, Libreville, Malabo,

N'Djamena, Yaoundé)

Kuala Lumpur

Köpenhamn

Lissabon

Ljubljana

(San Marino)

London

Luanda

(Sao Tomé)

Lusaka

Luxemburg

Madrid

(Andorra la Vella)

Managua

Manila

(Koror)

Maputo

(Mbabane)

Mexico

Moskva

(Astana, Asjchabad, Bisjkek, Jerevan,

Minsk, Tasjkent, Tbilisi, Dusjanbe)

Nairobi

(Bujumbura, Kigali, Moroni, Victoria,

Mogadishu)

New Delhi

(Colombo, Kathmandu, Thimphu, Malé)

Oslo

Ottawa

(Nassau)

Paris

Peking

(Ulan Bator)

Prag

(Bratislava)
 Pretoria
 (Maseru, Windhoek)
 Pyongyang*
 Rabat
 (Nouakchott)
 Reykjavik
 Riga
 Riyadh
 (Muscat, Kuwait)
 Rom
 (Tirana, Valletta)
 Santiago de Chile
 (Lima)
 Sarajevo
 Seoul
 Singapore
 (Bandar Seri Bagawan)
 Sofia
 Tallinn
 Teheran
 Tel Aviv
 (Nicosia)
 Tokyo
 (Majuro, Pohnpei)
 Vientiane*
 Vilnius
 Warszawa
 Washington
 Wien
 Windhoek**
 Zagreb

II. Delegationer

Sveriges ständiga representation vid Europeiska Unionen (EU) i Bryssel

Sveriges ständiga representation vid Förenta nationerna i New York

Sveriges ständiga representation vid de internationella organisationerna i Genève

Sveriges delegation vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) i Paris

Sveriges ständiga representation vid Europarådet i Strasbourg

Sveriges ständiga delegation vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) i Wien

III. Karriärkonsulat

- a) Generalkonsulat
- Gdansk
 - Hamburg
 - Hongkong
 - Istanbul
 - Jerusalem
 - Los Angeles
 - New York
 - S:t Petersburg
 - Shanghai
 - Kaliningrad*****
 - Kanton*****
- b) Konsulat
- Mariehamn

IV. Stockholmsbaserade ambassadörer

De fyra sändebuden har följande ackrediteringar:

1. Basseterre (St Christopher och Nevis), Bridgetown (Barbados), Castries (St Lucia), Georgetown (Guyana), Kingston (Jamaica), Kingstown (St Vincent och Grenadinerna), Port-au-Prince (Haiti), Port of Spain (Trinidad och Tobago), Roseau (Dominica), Santo Domingo (Dominikanska Republiken), St George's (Grenada), St John's (Antigua och Barbuda)
2. Apia (Västra Samoa), Nuku'alofa (Tonga), Suva (Fiji), Honiara (Salomonöarna), Port Moresby (Papua Nya Guinea), Port Vila (Vanuatu)
3. Tripoli (Libyen), Sana (Yemen)*****
4. Heliga Stolen
5. Tunis

*) Beskickningen förestås av en chargé d'affaires

**) Beskickningen är tills vidare obemannad

***) Har utsänd personal

****) Svenska institutet i Alexandria

*****) Med placering i Kairo

*****) Under upprättande 2002